

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 47

24. studenoga 2011.

cijena 100 Ft

Državni Dan Hrvata priređen u Gradišću

Foto: Tímea Horvat

 Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika
I-IV. Državni
Dan Hrvata, u organizaciji HDS-a
i SHM-a, održan je 19. studenoga
u Sambotelu

„Glasnikov tjedan“

Komentar

Zakon bez prakse koliko vrijedi?

Pred parlamentom je prijedlog zakona o narodnostima, i ne sumnjam da će ga bez dužih rasprava začas izglasovati poznajući sastav državnoga zakonodavnog tijela. Csaba Latorcai, zamjenik državnog tajnika za nacionalne manjine i civilno društvo, prijedlog zakona o narodnostima opisao je kao zakon koji će služiti kao uzor cijeloj Europi. Novi zakon više ne govori o manjinama, nego o narodnostima jer narodnosti se ne smiju tretirati u sklopu suodnosa manjine i većine. Ne znam je li to bio najveći problem u dosadašnjem zakonu da su nas zvali manjinama? Možda je nekoga smetao taj naziv, mene osobno nije, možda je taj naziv ipak ukazao na neki omjer brojčanosti dotične narodnosti u državi, a ne samo na broj pripadnika nego da sve što se veže za njegovo postojanje u manjim je mjerama, npr. manje se govori jezik narodnosti nego većinskog naroda, manje ustanova ima u kojima se njeguje njihov jezik i kultura, manje tiskanih materijala ima na tome jeziku itd. Bez obzira kako nas nazivaju, ionako smo u manjini u državi, to će dokazati i popis pučanstva, no to nije problem ako nas smatraju i odnose se prema nama kako to lijepo piše i u novom nacrtu zakona da smo „državotvorni čimbenici, sastavni dio mađarske političke zajednice“. Prema izjavama, prijedlog zakona jamči proširivanje prava narodnosnih zajednica na polju jezika, kulture i obrazovanja. Zakon o narodnostima možda jamči prava na jezik, ali što će nam donijeti zakon o odgoju i obrazovanju? Vladini planovi o spajanju školskih ustanova zbog mjere štednje, hoće li poštediti narodnosne škole? Tu bi se možda moglo pozivati na izgradnju kulturne autonomije, o čemu također govori zakon, ali hoće li državne samouprave dobivati dovoljno sredstava za održavanje svojih ustanova ukoliko ih preuzmu? Hoće li se stvoriti uvjeti za kulturno samoupravljanje, što je spomenuto i u nacrtu zakona? Vrlo lijepo zvuči da država podupire sakupljanje materijalne kulture narodnosti, utemeljenje javnih zbirki, izdavanje narodnosnih knjiga i periodika, ali hoće li pružati i materijalna sredstva za isplatu onih djelatnika koji na tome rade? Vrlo lijepo zvuči i to da se kod narodnosti vjerski obredi i djelatnosti obavljaju na narodnosnom jeziku, a tko će to odrediti? U nekim naseljima gdje bi se povremeno moglo ostvariti bogoslužje na narodnosnom jeziku, zbog nesuglasnosti mjesnog župnika nije ostvareno. Na zatraženu pomoć odgovor glasi: U sustav Crkve ne mogu se miješati. I da ne nabram dalje. Sve lijepo zvuči na papiru, možda je nacrt zakona odista takav da može služiti drugim državama kao uzor, a je li to tako, dokazat će samo praksa, no u provođenju prakse veliku ulogu imaju i narodnosti, hoće li odgovorno postupati i truditi se da ostvare svoja prava.

Bernadeta Blažetin

Prošloga je tjedna održana sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave. U subotu dakle istoga dana, 19. studenoga, podastrijet je parlamentu nacrt teksta Zakona o narodnostima. Kako izjavljuje državni tajnik Csaba Latorcai za tisak, to je nacrt zakona koji može služiti kao uzor čitavoj Europi. S time se ne slažu predsjednici državnih samouprava Nijemaca i Hrvata, te mnogi drugi... Naime, kako saznajemo, niz prijedloga nije ušao u posljednju inačicu nacrtu Zakona koji je pred parlamentom. Tako nema u Zakonu jamstvo o parlamentarnom zastupstvu, ne daju se financijska jamstva, mogućnost utemeljenja narodnosnih samouprava u naseljima temeljit će se na podacima posljednjeg popisa pučanstva... HDS-ova Skupština već od proljeća ima uvid u izvješća njezina predsjednika o načinima na koji sudjeluje ili je sudjelovao s delegiranim stručnjacima, u radu za izradbu nacrtu Zakona o narodnostima. Ni na jednoj skupštini nijedan zastupnik, pa ni na ovoj posljednjoj nije imao nikakvo pitanje ni prijedlog glede toga. Doduše, i na koncepciju plana rada i proračuna HDS-a i njegovih ustanova za 2012. g. stigao je tek jedan prijedlog zastupnika Stipana Balatinca, pismeni, te je bio jedan usmeni na sjednici sa strane zastupnika Šandora Petkovića koji je i usvojen. Dakle na HDS-ovoj skupštini u Sambotelu nijedan zastupnik nije postavio pitanje glede istoga Zakona, pa ni Zakona o izborima, ni Zakona o javnom obrazovanju, Zakona o samoupravama, nije se povela nikakva rasprava iako, vjerujem, kako Hrvate u Mađarskoj duboko zanima kako o tome promišljaju njihovi politički zastupnici, naravno, na javnoj sjednici. Tek je saslušava-

Voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, član odbora za pripremu spomenutih zakona, s kojim je konzultiralo nadležno ministarstvo, za Hrvatski glasnik izjavio je: U Zakonu nismo dobili tražene garancije, savjetovano nam je da lobiranjem preko parlamentarnih zastupnika pokušamo u parlamentarnoj raspravi nešto postići.

no predsjednikovo izvješće o radnjama u kojima su on i Ured sudjelovali glede donošenja njegovoga nacrtu. Voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, član odbora za pripremu spomenutih zakona, s kojim je konzultiralo nadležno ministarstvo, za Hrvatski glasnik izjavio je: U Zakonu nismo dobili tražene garancije, savjetovano nam je da lobiranjem preko parlamentarnih zastupnika pokušamo u parlamentarnoj raspravi nešto postići.

Dotaknimo se tek u nekoliko riječi nacrtu izbornog zakona, narodnosnu listu postavljat će državna narodnosna samou-

prava, čemu je preduvjet 5% listića od ukupnog broja upisanih birača u narodnosnome biračkom popisu, a najviše 1500 listića. Birati može samo onaj koji je upisan u narodnosni birački popis, a on neće moći glasovati na stranačke liste ako glasuje na narodnosnu. Ukoliko se ne može udovoljiti zakonskim okvirima za dobivanje parlamentarnog mandata, osigurati će se glasnogovorništvo kandidatu s najviše dobivenih glasova na narodnosnoj listi. Izbori za mjesne i državne samouprave bit će istoga dana, a moći će biti pokrenuti tek u onim naseljima u kojima po posljednjem popisu stanovništva živi najmanje 30 zastupnika dane narodnosti.

Branka Pavić Blažetin

Poziv za dostavu prijedloga u vezi s dodjelom Odličja Hrvatske samouprave grada Budimpešte

Na osnovi odluke zastupničkog tijela Hrvatske samouprave grada Budimpešte, pozivamo osobe, hrvatske manjinske samouprave i udruge da dostave svoje prijedloge u svezi s dodjelom Odličja Hrvatske samouprave grada Budimpešte.

Hrvatska samouprava grada Budimpešte dodjeljuje Odličje Matije Petra Katančića onim osobama, udrugama i ustanovama koje su se istakle znanstvenim radom za hrvatsku zajednicu u Budimpešti.

Hrvatska samouprava grada Budimpešte dodjeljuje Odličje Ivana Antunovića onim budimpeštanskim Hrvatima, udrugama i ustanovama koje su se istakle na polju njege hrvatskoga jezika, kulturnog života, prosvjetne djelatnosti, umjetnosti i vjerskog života.

Prijedlozi se mogu dostaviti do 29. studenoga 2011. na adresu Hrvatske samouprave grada Budimpešte (Fővárosi Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24) ili na e-mail adresu: hr.sam.bp@gmail.com.

Aktualno

Zakon o narodnostima pred parlamentom

Ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics iznio je pred parlament prijedlog Zakona o narodnostima. Po riječima državnog tajnika Csabe Latorcaia prijedlog nacarta jamči proširivanje prava narodnostima na polju jezika, kulture i obrazovanja, odnosno jamči legitimitet i realnu pozadinu zajednice, a daje manje mogućnosti zlouporabe manjinskih prava. Prijedlog nacarta sadrži niz novina kojima bi se kulturna autonomija narodnosti u Mađarskoj proširila. Prema prijedlogu, novi zakon o pravima narodnosti stupa na snagu 1. siječnja 2012. g.

Ministarstvo javne uprave i pravosuđa nakon društvenih konzultacija, usuglašavanja s članicima državnih manjinskih samouprava, posredstvom određenih stručnih radnih skupina, izradilo je prijedlog zakona. Novi je zakon usklađen s temeljnim zakonom, Ustavom. Narodnosti u Mađarskoj priznate su i deklarirane kao državotvorni čimbenici, sastavni su dio mađarske političke zajednice. Novi prijedlog zakona ne govori više o nacionalnim manjinama, nego o narodnostima. Time želi istaknuti da se narodnosti ne tretiraju u sklopu suodnosna manjine i većine, nego žele istaknuti one vrijednosti s kojim nacionalne zajednice sa svojim kulturnim osobitostima pridonose obogaćivanju sveukupne mađarske kulture. Prijedlog zakona narodnosne mjesne izbore veže za podatke popisa pučanstva, naime zamjenik državnog tajnika Csaba Latorcai u svom izvješću navodi kako je u prošlim godinama tijekom utemeljenja i funkcioniranja manjinskih samouprava došlo i do zlouporabe. Novim se zakonom želi prekinuti ta praksa. Na temelju prijedloga zakona od 2014. g., izbori za narodnosne samouprave mogu održati samo u onim naseljima u kojima se prilikom posljednjeg popisa pučanstva barem 30 osoba izjasnilo pripadnikom određene narodnosti, bilo kao primarni bilo kao sekundarni identitet (pitanja broj 34. i 35. na popisu pučanstva). Nadalje je uvjet za narodnosne izbore da u mjestu bude najmanje 30 osoba na registracijskoj listi narodnosnih birača, a na narodnosne izbore će moći izaći samo oni koji su se prethodno registrirali na listi. Od 2014. g. ta će lista biti javna i vodit će se neprekinuto. Izbori za zastupnike narodnosnih samouprava za sve tri razine (za mjesnu, područnu i državnu samoupravu) održavali bi se na dan mjesnih izbora, s izravnim biranjem. Svaka narodnost ima pravo utemeljiti državnu samoupravu, no za izbor županijske (glavnogradske) samouprave treba imati stvarnu pozadinu manjinske zajednice. Ponovo će biti pružena mogućnost da se mjesna samouprava pretvori u narodnosnu samoupravu. Prema prijedlogu o pravima narodnosti, od 2014. godine vratila bi se mogućnost za stjecanje povlaštenog mandata u mjesnim samoupravama. Kao nova pravna ustanova javlja se narodnosni glasnogovornik. Cilj je da se u naseljima i na razini područja samo s potvrđenim legitimitetom zajednice utemelji narodnosna samouprava, ali da zastupanje narodnosti svakako bude osigurano na držav-

noj razini. Prijedlog zakona određuje i pojam pripadnosti nacionalnoj zajednici, a i pojam pojedinca pripadnika narodnosti. Pojedinačno pravo o narodnostima pravo je na izjašnjavanje o pripadnosti, što je isključivo i neotuđivo pravo pojedinca. Prema nacrtu, zajedničko pravo narodnosti jest čuvanje i gajenje povijesne tradicije, jezika, kulture, uporaba naziva zajednica i zemljopisnih naziva. Ovdje pripadaju i prava narodnosnog odgoja i obrazovanja, prava na utemeljenja i djelovanja ustanova, odnosno prava na održavanje međunarodnih veza. Zakon će omogućiti i određena medijska prava za zajednice, regulirat će način i mogućnost zastupljenosti narodnosti u javnim glasilima. Prijedlog zakona učvršćuje pravo na narodnosni jezik. Narodnosnim se jezikom smatra bugarski, grčki, hrvatski, poljski, njemački, armenski, romski, rumunjski, rusinski, srpski, slovački, slovenski i ukrajinski jezik, a kod romske i armenske nacionalnosti i mađarski jezik. Dokument određuje i pitanje kulturne autonomije, potvrđuje obrazovno i kulturno samoupravljanje, nadalje potvrđuje da država podupire sakupljanje materijalne kulture narodnosti, utemeljenje javnih zbirki, izdavanje narodnosnih knjiga i periodika, da se zakoni i izvješća javnog interesa objave na narodnosnom jeziku, odnosno da se vjerski obredi vezani za događaje narodnosnih obitelji obavljaju na narodnosnom jeziku, da se vjerske djelatnosti obavljaju na narodnosnom jeziku. Nacrt jednodimenzionalno formulira primopredaju narodnosnih obrazovnih i kulturnih ustanova i određuje podrobnosti uzdržavanja ustanova državnih manjinskih samouprava. Prema mišljenju g. Latorcaia, rađa se zakon o narodnostima koji će služiti kao uzor cijeloj Europi.

Beta

STARIN – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u tom se naselju 26. studenoga priređuje Hrvatska večer. Druženje počinje u 16 sati s folklornim programom; nastupom martinačkoga Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni”, Mješovitoga pjevačkog zbora harkanjskih Hrvata te domaćina, pjevača i svirača sastava Biseri Drave, a nastavlja se do kasnih večernjih sati uza svirku i pjesmu.

BUDIMPEŠTA – U Croaticinu galerijskom prostoru 25. studenoga, s početkom u 16 sati, otvara se izložba keramika i nakita Anite Rózsakerti i Bianke Božanović „Dvanaest mjeseci”. Nakon pozdravnih riječi predsjednika Hrvatske državne samouprave Miše Heppa, izložbu otvara generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Izložba je otvorena za posjetitelje do 16. prosinca, radnim danom 10–15 sati.

UNDA – Mjesna Hrvatska manjinska samouprava je kupila za približavajuće predbožićne svetačnosti veliki adventski vijenac, oko česa će se okupiti Undanci svake nedilje za mašom, ka se začme u 10.30. Pod mašom će se svenek nažgati sviće s farnikom Štefanom Dumovićem. Uz to će svake nedilje druga sekcija Hrvatskoga kulturnoga društva Veseli Gradišćanci (dičji tančoši, odraščeni folklorasi, tamburaši i ženski zbor Vesele Gradišćanke) otpjevati neku prigodnu pjesmu. Blagoslavlanje vijenca i nažganje prve sviće će biti 27. novembra, u nedilju.

STARI GRAD – Hrvatska manjinska samouprava Staroga Grada Vas srdačno poziva na adventski svečani sastanak 3. decembra, u subotu u 15.30 uri, u Zajednički dom Bijeli konj (Rislin). U kulturnom programu nastupaju dica iz kemljanske čuvarnice Sunašce, jačkarni zbor Mali Dunaj iz Kemlje, Bizonjski tamburaši, Veseli Gradišćanci iz Unde, KUD Konoplje iz Kemlje, jačkarni zbor Djurdjice iz Sambotela i starogradski Hrvati.

PETROVO SELO – Domaći ženski jačkarni zbor Ljubičica Vas srdačno poziva na adventski koncert u kapelu Sv. Štefana 27. novembra, u nedilju za večernicom, u 14.30 uri. Pri koncertu nastupaju Mjenovski crikveni zbor iz Austrije, pjevači i pjevačice Zviranjak iz Prisike ter domaćini uz tamburašku glazbu Koprive.

PEČUH – U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, 24. studenoga (četvrtak) 2011, s početkom u 18 sati, u Hrvatskome klubu „August Šenoa” priređuje se književna tribina. Predstavljaju se najnovija izdanja PANONSKOG INSTITUTA iz Pinkovca/Güttenbacha. Gost je tribine Robert Hajszan, ravnatelj. Tribinu vodi: Stjepan Blažetin.

SALANTA – Hrvatska manjinska samouprava sela Salante i KUD „Marica” srdačno Vas pozivaju na predbožićnu, adventsku večer pod naslovom „Radujte se, narodi“ koja će se prirediti 25. studenoga, s početkom u 18.30 sati. Suorganizator je priredbe Hrvatska samouprava Baranjske županije koja će prije programa održati svoju redovitu sjednicu, te će se tada uručiti i nagrade zaslužnim predstavnicima hrvatske zajednice. U kulturnom dijelu programa sudjelovat će: mala, srednja i velika skupina, te tamburaši KUD-a „Marica”, KUD Tanac, Orkestar Vizin, Ženski pjevački zbor „August Šenoa”. Nakon programa slijedi pleslačnica uz „Vizinovu” svirku. Organizatori svakoga rado očekuju!

MOHAČ – U organizaciji Hrvatske samouprave, 26. studenoga priređuje se Hrvatski dan. Dan počinje misom u Franjevačkoj crkvi koju će predvoditi banjalučki biskup Franjo Komarica, a nastavlja se s kulturnim programom, s početkom u 17 sati, u Šokačkoj čitaonici. U programu sudjeluju KUD Zora, KUD Mohač i gosti iz Filipjakova, KUD Sv. Roko. Nakon programa slijedi bal uz Orkestar Juice.

KATOLJ – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u povodu blagdana Svete Kate, zaštitnice sela i mjesne crkve, 26. studenoga, s početkom u 16 sati bit će misa na hrvatskom jeziku. Služit će ju župnik pečuške crkve Svete Elizabete Franjo Pavleković, u čijoj se župi mjesečno služi misa na hrvatskom jeziku. Misno slavlje uljepšat će pjevanjem pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa.

Susret mladeži u Sambotelu

Na temu „Stipendiranje hrvatske mladeži – ulaganje u budućnost”, u organizaciji Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, u okviru državnog Dana Hrvata, 19. studenoga 2011. u Sambotelu održan je već tradicionalni Susret hrvatske mladeži. Susret koji je priređen u Županijskome prosvjetnom i omladinskom središtu, okupio je mlade svih naših regija koji su se natjecali za HDS-ovu stipendiju za školsku godinu 2010/2011.

Nakon pozdravnih riječi Stipana Balatinca, predsjednika Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport, mladima se obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, koji ih je uz ostalo pozvao da se uključe u društveni život Hrvata u Mađarskoj jer, kako se kaže, na mladima svijet ostaje.

Kao gost okruglog stola, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Skupštine HDS-a Gabor Győrfári uz ostalo je ukazao na cilj državne stipendije, ali i na uvjete natječaja, te dao praktične savjete za popunjavanje obrasca. Kako je naglašeno, svi oni koji su se natjecali, već su stavili nešto na stol, jer su dokazali da dobro govore hrvatski, da su uključeni u život hrvatske zajednice. Osim tih uvjeta, pri vrednovanju natječaja uzeti su u obzir još neki kriteriji, skrbeći o tome da

budu obuhvaćeni mladi svih regija, te studenati raznih studija. Tako među stipendistima ima ne samo kroatista nego i studenata medicine, ekonomije, turizma i ugostiteljstva te drugih. U tom svjetlu, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje kratko je prikazao i koncepciju odgoja i obrazovanja Hrvata u Mađarskoj.

I stipendiranje i Susret mladeži imaju za cilj da se mlade potakne na uključivanje u društveni život Hrvata u Mađarskoj, a natjecatelji su za to učinili prvi korak već time što su se prijavili.

Neki od sudionika iznijeli su i neke svoje prijedloge, primjerice da bi se pri vrednovanju natječaja mogli uzeti u obzir i dodatni uspjesi studenata, ali bi se posebna pozornost mogla posvetiti učenju hrvatskoga jezika čije poznavanje nije jednako uspješno u svim našim regijama u Mađarskoj. Potaknuto je i pitanje pronalaženja određenih natječaja, pa i organiziranje priredbe radi poticanja i razvijanja interesa za uključivanje mladeži u društveni život.

Zatim su svi sudionici Susreta mladeži pozvani na prigodni program Dana Hrvata koji je priređen u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. (Hg)

Naša narodnost u Mađarskoj

Pod tim naslovom Hrvatska manjinska samouprava grada pokreće niz programa u prosincu čiji je cilj da se rackim Hrvatima u Kalači, i svima onima koje to zanima, prikaže povijest i kultura hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj: Bunjevaca, Šokaca, Bošnjaka, podravskih, pomurskih, gradišćanskih i rackih Hrvata. U okviru niza programa, po uzoru na Pozornicu narodnih umjetnika (Népművészek Színpada) predstaviti će se amaterske umjetničke skupine Hrvata koje djeluju u Mađarskoj: plesne skupine, narodni orkestri i pjevački zborovi – uz oživljavanje još živućih i već zaboravljenih narodnih običaja. Preko predavanja i predstavljanja knjiga želimo prikazati povijest etničkih skupina koje žive u matičnoj domovini i Mađarskoj, a uz gostovanje stručnih predavača. Planiramo predstaviti po jednu hrvatsku etničku skupinu s djelima likovne i obrtničke umjetnosti, ali jednako tako kanimo predstaviti gastronomiju i proizvode raznih regija. Prvi program u nizu jest gostovanje KUD-a „Tanac” iz Pečuha u Kalači 3. prosinca, s početkom u 19 sati u Općeprosvjetnoj i osnovnoj umjetničkoj ustanovi Ferencza Liszta (u nekadašnjem Omladinskom središtu), nakon čega se uz Orkestar „Vizin” priređuje hrvatska i makedonska pleslačnica – piše nam Stipan Perić, zastupnik Hrvatske manjinske samouprave.

Zidni Hrvatski katolički kalendar 2012 u svaku hrvatsku kuću!

Naručite što prije zidni Hrvatski katolički kalendar za 2012. godinu po cijeni od 1000 forinti. Fotografije crkava iz svih krajeva Mađarske. Adresa: 1065 Budapest, Nagymező útca 68. Tel.: +36-1-269-2811;

e-mail: croatica@croatica.hu.

Pomurske studentice HDS-ove stipendistice

Hrvatska državna samouprava prošle je godine odlučila o raspisivanju natječaja za dodjelu stipendije redovnim studentima visokih učilišta. Natjecati su se mogli studenti s mađarskim državljanstvom, pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Kao uvjet za stipendiju bilo je dobro znanje hrvatskoga jezika, uključenost u aktivnosti hrvatske zajednice te dobri rezultati školovanja. Studenti su trebali priložiti i preporuku svojih mjesnih samouprava.

Iz Pomurja su stipendiju dobile dvije studentice koje studiraju na Sveučilištu u Zagrebu.

Dora Vuk

Timea Kos

Dora Vuk, rodnom iz Fičehaza, studentica je četvrte godine kroatistike, fakultet je upisala 2007. g. i diplomirala na preddiplomskom studiju lani na nastavničkom smjeru, sada studira diplomski studij uz koji je trebala upisati još jednu struku, pa je upisala germanistiku kulturološkog smjera. Dora nije pohađala nijednu od naših hrvatskih gimnazija, nego mađarsku gimnaziju u Kaniži, no hrvatski je učila u osnovnoj školi te za vrijeme gimnazije privatno. S marljivošću je stekla dobro znanje hrvatskoga jezika i maturirala iz tog predmeta, tako je primljena na Sveučilište u Zagreb, na Filozofski fakultet. Ondje je vrlo dobra učenica, pa je uspjela dobiti i stipendiju Erasmus s kojim programom sada studira u Njemačkoj.

Je li zadovoljna studiranjem u Zagrebu, kazala je za naš tjednik:

– Nisam zažalila što sam krenula u Zagreb jer sam mnogo naučila, u tome gradu sam dobila mnoštvo informacija do kojih ne bih mogla doći u Mađarskoj i što se jezika, književnosti, svjetonazora Hrvata tiče, to se samo tamo može upoznati i naučiti.

Dora je zastupnica Hrvatske manjinske samouprave u Fičehazu, u Pomurju je ona najmlađa zastupnica, a možda i u državi. Zbog čega se odlučila za kandidiranje na izborima, rekla nam je:

– Što se tiče zastupstva u manjinskoj samoupravi, kandidirala sam se na nagovor nekih osoba u Pomurju. Serdahelska je samouprava organizirala tabor manjinskoga javnog života za mladež i tada su potaknuti bili mladi u Pomurju za izbore. Ako dobro znam, krenuli su studenti i u Serdahelu, Pustari, Keresturu, pa sam onda i ja prihvatila kandidaturu i dobila povjerenje. Rad fičehanske samouprave pomažem kako stignem uz

učenje, većinom preko ljeta ili vikendom ako sam kod kuće. U sustav manjinske politike još nemam baš neki uvid, postupno se upoznajem s njim, ali trebam priznati da pokraj učenja vrlo je teško jer učenje oduzima mnogo vremena i jednostavno čovjek fizički ne stigne.

Hrvatska zajednica Hrvata u Mađarskoj vrlo potrebuje mlade stručnjake, može li računati ubuduće na Doru Vuk, hoće li se vratiti u Mađarsku?

– Ne znam, još imam godinu dana, ovisi o tome gdje ću moći naći posao. Neke želje i planove imam, ali o tome ne bih željela još govoriti.

Timea Kos iz Kerestura studentica je druge godine Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Maturirala je u budimpeštanskom HOŠIG-u i bio joj je velik san da dospije u Hrvatsku kako bi usavršila svoj materinski jezik, a uz to da uči neku struku. U gimnaziji je dobila sve informacije kako se može javiti i bila je vrlo sretna što je primljena. Poslije želi izabrati turizam i ugostiteljstvo. Timea uz HDS-ovu stipendiju još želi štedjeti i kada se nakupi dovoljno materijalnih sredstava, kupiti laptop jer, kako kaže, danas bez toga ne može se na fakultet.

Osim navedenih uvjeta za stipendiju, bilo je još nekoliko drugih uvjeta, reče nam Timea:

– Za stipendiju smo trebali tražiti potvrdu da sudjelujemo u društvenom životu Hrvata. Trudim se pomoći našoj zajednici u Keresturu, već sam nekoliko puta pomogla prevoditi kada su došli gosti u selo; svake sam godine sudjelovala u regionalnom taboru hrvatskoga javnog života, koji je organizirala serdahelska samouprava. To mi je baš pomoglo da steknem uvid u organiziranost hrvatske manjine. Nadalje želim pomoći zajednici kada mogu, no učenje mi oduzima mnogo vremena.

Kako Timea zamišlja svoju budućnost nakon diplome, rekla nam je:

– Svakako se želim vratiti u Mađarsku nakon diplome i ako je moguće i u svojoj domovini završiti neki drugi studij, no to bi već išlo uz rad, ali voljela bih i putovati, a naj sretnija bih bila kada bih dobila posao u turizmu.

Objavljen 3. Javni poziv za dostavu projektnih prijedloga

U okviru IPA Programa prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska 2007–2013, objavljen je 3. Javni poziv za dostavu projektnih prijedloga. Na Javni poziv mogu se prijaviti ovi prijavitelji:

- tijela državne uprave, središnji državni uredi, državne upravne organizacije
- jedinice mjesne i regionalne samouprave (županije, gradovi, općine)
- udruženja mjesne samouprave i ustanove koje je osnovala mjesna samouprava
- županijska samouprava i ustanove koje je osnovala županijska samouprava
- organizacije s područja regionalnog i euroregionalnog razvoja
- turističke zajednice (županije, grada, općine)
- obrtničke i gospodarske komore
- razvojne agencije, poduzetnička središta
- regionalne energetske agencije, tehnološko-inovacijska središta
- sveučilišta, veleučilišta, instituti
- osnovne i srednje škole
- pučka otvorena učilišta
- zavodi za zapošljavanje
- ustanove za upravljanje vodama, šuma, parkovi prirode
- županijske javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
- lučke uprave
- sindikati
- udruge poslodavaca, profesionalna (strukovna) udruženja
- udruge, zaklade
- muzeji.

Za podnošenje projektnih prijedloga obvezatno je partnerstvo najmanje jednog prihvatljivog partnera iz Hrvatske i jednog prihvatljivog partnera iz Mađarske. Ukupan fond raspoloživih sredstava u okviru ovoga trećeg Javnog poziva jest 21.036.735,00 eura.

Rok za podnošenje projektnih prijedloga zaključno je do 12. ožujka 2012. godine, do 17,00 sati.

Sve informacije i sva ostala potrebna dokumentacija dostupni su na web-stranici IPA Prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska: www.hu-hr-ipa.com *<http://www.hu-hr-ipa.com/>.

Prijateljstvo Vira i Dombovara

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Dombovara, 22. listopada priređena je nogometna utakmica veterana FC Dombóvár i NK Mornar iz Vira, na dombovarskom stadionu DVMSE. Slijedio je kulturni program u svečanoj dvorani Srednje stručne škole „János Apáczai Cs.“, koji je okupio mnoštvo ljudi koje je posebice oduševio nastup Klape Vir.

Šesti put su se sastali gradski čelnici i predstavnici gradova Dombovara i Vira te nogometaši veterana dvaju gradova. Trodnevni su susret organizirale dombovarska Gradska samouprava i tamošnja Hrvatska manjinska samouprava. S Vira je stiglo četrdesetak gostiju, predstavnici općine, veterani NK Mornar, Klape Vir, te niz poduzetni a i turističkih djelatnika.

Motor pokretač prijateljstva između dvaju gradova jest predsjednik dombovarske Hrvatske samouprave Gabor Varga-Stadler, koji je suradnju započeo prije desetak godina, a ona je višu političku razinu dobila i utemeljenjem Hrvatske samouprave u Dombovaru, na posljednjim izborima. Prijateljstvo je počelo druženjem veterana NK Mornar i veterana nogometaša FC Dombóvár koje je okupio Varga-Stadler, inače stanovnik i gradića Vira, nastojeći tako povezati dva grada u kojima živi. Rezultiralo je to i potpisivanjem Sporazuma o prijateljstvu na ovogodišnjem Danu grada Dombovara, 2. travnja 2011. g., kada je i otkrivena spomen-ploča hrvatskom banu Franji Vlašiću rođenom u Dombovaru pod konac 18. stoljeća. Potpisivanjem spomenutoga sporazuma dosadašnje se veze žele produbiti na svim razinama, obogaćivati gospodarskim, kulturnim i športskim programima.

Dombovar uz veze s Virom njeguje i prijateljstvo s gradom Ogulinom već više od dva desetljeća. Povelja o prijateljstvu i suradnji gradova potpisana je 14. rujna 2000. godine na svečanoj sjednici proslave Dana grada Ogulina.

Petak uvečer bilo je slobodno druženje, a u subotu su se odvijali službeni programi. Nakon objeda nogometaši veterani FC Dombóvár i NK Mornar odmjerili su snagu na nogometnom terenu, domaćini su

pobijedili s rezultatom 3 : 2. Kako kaže generalna konzulica Ljiljana Pancirov, povodom susreta 22. listopada Gabor Varga-Stadler Dombovar je stavio na popis onih gradova koji se mogu pohvaliti izvrsnom suradnjom s hrvatskim partnerima, ali je i oživio hrvatske aktivnosti na tim prostorima. Naravno, uz potporu dombovarskoga gradonačelnika Loránda Szabóa i parlamentarnog zastupnika Vilmosa Pataya, te načelnika gradova Vira i Ogulina, Kristijana Kapovića i Nikole Magdića. Tako je i športski susret spomenutih nogometaša održan u sklopu trodnevnoga boravka Virana u Dombovaru, 22. listopada, bio više od športskog natjecanja i razmjene kulturnih dobara koja njeguju dva grada, naglasila je generalna konzulica.

Uza športski susret ostalo je vremena izaslanstvima za dogovaranje daljnjih zajedničkih aktivnosti te sudjelovanje spektakularnoj Hrvatskoj večeri kojoj je nazočilo mnoštvo znatiželjnika.

Gala program je započeo u kulturnoj dvorani Srednje škole „János Apáczai Csere“. Nakon intoniranja himni Gabor Varga-

Stadler, predsjednik Hrvatske samouprave grada Dombovara, pozdravio je Virane, a zatim se s pozdravnim riječima gostima s Vira obratio dombovarski gradonačelnik Loránd Szabó. Pozdravnim se riječima pridružio i dogradonačelnik Zsolt Kerényi, koji je istaknuo važnost povezivanja dvaju gradova, te naglasio kako suradnju ubuduće treba proširiti. Pozdrave je uputio i bivši gradonačelnik Vilmos Patay, parlamentarni zastupnik.

U ime Hrvatske državne samouprave predstavnike gradova pozdravio je Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje. Kristijan Kapović, načelnik Općine Vir, izrazio je zadovoljstvo glede suradnje Dombovara i Vira, te obećao da će se zalagati za njezino razvijanje. Slijedio je kulturni program uz nastup: Orkestra Reménysugár, Puhačkog orkestra grada Dombovara, Klape Vir, Plesne skupine Salsa, a Plesna skupina Kapos Senior izvela je nekoliko hrvatskih i mađarskih plesova. Za glazbeni ugođaj pri druženju brinuo se Orkestar Poklade iz Mohača. Posljednji dan trodnevnog boravka u Dombovaru Virani su proveli u gunaraškim toplicama, te posjetili imanje obitelji Börösök u Dalmondu.

Beta

Grad Dombovar ima 21 tisuću stanovnika, nalazi se blizu tromeđe Tolnanske, Baranjske i Šomođske županije, u jugozapadnom okrugu Tolnanske županije, pokraj rijeke Kapos. Pojedini dijelovi grada nalaze se u dolini te rijeke, Szőlőhegy je na dnu brežuljka Zselic, u blizini grada s istoka se prostire gorje Hegyhát i Völgyiség, a s određenih mjesta u gradu dobro se vide vrhovi Mečeka. Za vrijeme seobe Mađari su na obali rijeke Kapos našli malobrojne Slavene koji su živjeli na otocima vodoplavnog zemljišta te rijeke, gdje je raslo mnogo močvarnih hrastova. Ova vrsta drveta na slavenskom jeziku naziva se dobov(o), tako je najvjerojatnije naselje dobilo prvi dio svog imena. U 12–13. stoljeću vlasnik posjeda koji se nalazio na ovom području sagradio je utvrdu, na to upućuje drugi dio imena naselja -vár (tvrđava).

Hrvatski dan u Kemlji

Gosti iz pradomovine, iz grada Požege

Dosta vremena je prošlo od ovoga kulturnoga i prijateljskoga dana u Kemlji, ali i dandanas se još jako čuda pomina za ov jako uspješan događaj. Hrvatska manjinska samouprava svako ljeto organizira „Dan Hrvatov“. Ovo ljeto na sriću Kemljancev su bili nazoči i poštovani naši prijatelji iz požeške osnovne škole Julija Kempfa, četrdeset školarov s učitelji, pod peljanjem školskoga ravnatelja Dragana Zovka. Pred trimi ljeti je Vera Raguž iz Požege i Franci Nemet-Kišov, rođeni Kemljanac povezali dve škole. (Isto tako, kako je selo imalo vezu dvajset ljet dugo s Pleternicu i kako sada izgleda, će se ono prekinuto prijateljstvo najzad postaviti.) Prvi put je došla učiteljska delegacija iz Požege k nam, zatim smo mi Kemljanci bili u Požegi. A sad je na sriću tako daleko došlo, da se minja-ju školska dica iz Požege i Kemlje. Ali ne samo dica imaju na korist ovo prijateljstvo, nego roditelji i s tim stanovništvo cijeloga sela.

Zbor Mali Dunaj

Kotrigi Konoplja pred nastupom

Dan Hrvatov je stara tradicija ne samo u Kemlji, nego po cijeloj Ugarskoj. A to je to, da se strefiju i gostu se, veselu se i zabavljaju se Hrvati, Ugri i Nimci i u ovom trojezičnom selu Gradišća. U kulturnom domu su pokazali jedan tanac člani Konoplja, kolo na kemljanske jačke, ča su nedavno u selu popisali i sada to koristili. A naši najmla-ji iz čuvarnice Sunašce su predstavili dičju koreografiju, pod peljanjem Erike Janković-Szabados. Díteta oči ne lažu. Vidljivo su s veseljem pokazali, ča su se u čuvarnici naučili. Veliki aplauz je bila hvala od gledateljjev. Slijedila je folklorna i tamburaška grupa iz požeške škole. U prelipoj originalnoj narodnoj nošnji iz Požeške kotline su dica pokazala nekoliko kola iz Slavonije a s njimi je plesala i učiteljica teta Marija, ka je sve uvježbala dicit. Mali slavonski tamburaši pravi bečarci ove škole su s dirigentom, učiteljem Nenadom Kovačevićem očarali veliku publiku. Kemljanske školarice sa svojim modernim akrobatičnim tancom su jako oduševile goste i su pozele zaslužan aplauz. Grupu podučava Szabina Püspöki.

Dica osnovne škole su odjačila jednu nedavno pronadjenu dičju jačku, ku su pred tridesetimi ljeti Emberova Strina i Kišova Liza (sve dvi su se zvale Németh Márkné) odjačile na kazetu i se ono vrime emitiralo u etnološkom programu Radio Gradišće.

Obraz gledaocev se je nek blistao od radosti, kad su ovu skoro zgublenu staru dičju jačku čuli. Isto tako jačkarni zbor Mali Dunaj je jako lipo prezentirao jednu staru, skoro zgublenu i pozabljenu kemljansku jačku, ku jačku je na kazetu odjačila Mare Farkaš-Štipković, (Pastirova Mare). Lipo se je predstavila i Laura Čizmadia i nje priljateljice. Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Micijkom Nović-Štipković, je predala Janošu Štipkoviću, Lajošu Koppiju, i Margiti Farkaš-Štipković spomenice i zahvalnice za djelovanje za Hrvatstvo u Kemlji. Vrhunac ovoga večera je bio rođeni Požežanin, Boris Ćiro Gašparac, slavonski popularni pjevač ki je ovput očarao sa svojim jačkami i kemljansku publiku. Jednu jačku je s

njim skupa otpjevao Vlado Bauer ki je jedan od najvećih sponzorov u Požegi i on je sa sobom donesao pjevača u Kemlju. Njegov čvrsti glas i bez mikrofona je glušao kot najjači muzički instrument, čudo, da stoju još stene kulturnoga doma. Kad su Kemljanci bili u Požegi pred dvimi ljeti na Grgurevu, na svetku grada Požege, je gospodin Bauer tamburašku grupu „Gazde“ angažirao za Kemljance! Za večerom se je orila pjesma do rane zore. Došli su gosti iz Beča, Pandrofa, Bizonje, iz Nimškoga i iz cijele okolice.

Na ovom mjestu mjesna osnovna škola zahvaljuje svim onim, ki su u svoje dome primili i pogostili, podvarali drage goste našega sela. Glavni cilj ovoga prijateljstva je da Hrvati iz Kemlje prepoznaju važnost i svoju dužnost prema materinskom jeziku da si ne zataju prošlost, ar prez prošlosti jedan narod nima niti budućnosti. Kot Ugrića, školska direktorica Julija Nagy je jako čuda učinila za hrvatsku dicu. Velika joj hvala. Isto tako učiteljice za hrvatski jezik Lidija Hoffmann i Liza Pormüller-Kimlei. Takaj hvala svim pomagačem i simpatizerom u našem selu Kemlji.

Franci Nemet-Kišov
(Slike iz arhiva -Tiho-)

Kemljanski mališani iz čuvarnice Sunašce

Puti Sv. Martina na slika Milana Generalića

Neobična izložba konačno u domovini sambotelskoga sveca

U uvodu ovoljetnoga Državnoga dana Hrvatov u Sambotelu, za kratkim gostovanjem u Pečuhu, Martince ter Budimpešti, izložba slavnoga naivnoga slikara iz Hrvatske, Milana Generalića, dospila je i u naš grad, pod organizacijom Hrvatske državne samouprave, Hrvatske manjinske samouprave u Sambotelu i Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Sambotel, kot rodni grad Svetoga Martina s otvorenim rukama je dočekao ovu neobičnu seriju umjetničkih djela, pod naslovom „Putevima Svetog Martina“, ku su mogli posjetitelji viditi od 10. novembra, četvrtka u Spomen-centru Sv. Martina. Otvaranje je muzički oblikovao sambotelski zbor Djurdjice, potom je János Schermann, farnik i domaćin pozdravio sve nazočne ter naglasio u svezi freskami: – *Kad sam pogledao ova djela, na tom sam razmišljavao, nije li zločesti naslov izabran za ove umjetničke slike, a onda sam otkrio da poruka ove izložbe se shranja u samom putu Sv. Martina, u putu svetoga otajstva. I moremo reći, karkako je težak i naš put, moramo ga pošteno i mi napraviti.* Mišo Hepp predsjednik HDS-a je zahvalio svim ki su omogućili na tlu Ugarske

ovu izložbu, pred svim Hrvatskoj kulturnoj udruzi August Šenoa, Generalnom konzulatu u Pečuhu, Nakladi Zaklade Zlatko i Vesna Prica, u čijem zastupništvu je bio nazočan i Ante Sorić. Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu je ovako otvorila sambotelsku izložbu: – *Europski projekt koji je 2005. godine potvrdilo Vijeće Europe i koji proglašava cestu od Sambotela do francuskog Toursa Europskim kulturnim putem, cestom koja povezuje mjesta, gradove i zemlje Europe, vezane uz sveca koji je prokrstario velik dio današnje Europe šireći Božju riječ i milosrđe. Stopa Sv. Martina pokazuje njegovo stalno kretanje, dio je i rada Milana Generalića čime se priključuje djelu francuskog kipara Michela Audiarda. Generalićeva izložba Putovima Sv. Martina objedinjuje dvije osnovne komponente: Hlebinsku školu kao umjetnički pravac, izvornu hrvatsku umjetnost u europskom kontekstu. Hlebinska škola pokazuje posebnost umjetničkog stvaralaštva, nosi svoju specifičnu poetiku i snagu izvornosti, te nije čudo da se često predstavlja kao segment moderne umjetnosti.* U razgovoru s umjetnikom Milanom Generalićem mogli smo dobiti pravu sliku, kako se freske na tabla od jilovače s teškim djelom i tehnikom radjaju. Svaka freska ima svoj prethodni crtež, a motivi su odzameti iz Biblije i Evandjelja. Uza to je hrvatski umjetnik poznat i po moljanju na staklu i uljem na platnu. Za njega je ovako pisao prijatelj, književnik Tomislav Marijan Bilosnić ki ovput, nažalost, nije zašao u Sambotel zbog drugih obavezov: „*Milan Generalić je slikar onih vječnih vridnosti ke se moru iskazati riči, koje je Jezuš kazao usnulom Martinu: „Što si učinio tom siromahu, meni si učinio”, ke bi mogle parafrazirati – Milane, što si učinio u slikarstvu, nam si učinio!*”

-Tiho-

Pjesničko popodne s Jolankom Tišler

Jolanka Tišler, pjesnikinja iz Pomurja, rodom iz Serdahela, nedavno je bila gošća na pjesničkom popodnevnu u keresturskom domu kulture, gdje su sudjelovali učenici, nastavnici mjesne škole te mještani.

Keresturska knjižnica, na čelu s Eržebet Špirk, uspješno sudjeluje kao partner u projektu „Razvijanje usluga knjižnica u Zali” u okviru Operativnog programa za razvoj društva (TAMOP). Nositelj je projekta Pedagoški zavod Zalske županije, i narečeno književno popodne.

Jolanka Tišler duže je vrijeme radila kao nastavnica u keresturskoj osnovnoj školi i rado su je očekivale bivše kolegice i pripremile se s programom iz njezina književnog djela. Nastavnica Erika Rac s djecom se pripremila iz pjesnikinjina životnog puta, te o njezinim pjesmama na standardnom i zavičajnom jeziku. Pjesnikinja je govorila o svome životnom putu, kako je počela pisati, o svojim pjesmama.

Pjesnikinja
Jolanka Tišler

Jolanka Tišler rođena je u Serdahelu gdje je završila osnovnu školu. Maturirala je u budimpeštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji, a diplomirala na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu. Nakon toga kao izvanredni student završila je slavistiku na Filozofskom fakultetu ELTE. Zapošljava se u rodnome mjestu, zatim u Keresturu, te do mirovine ravnateljica je serdahelske osnovne škole. Objavljene su joj dvije samostalne zbirke pjesama: *V modrini neba* (1988), *V zrcalu rodice* (1998). Njezine su pjesme zastupljene u raznim antologijama. Autorica je čitanke i radnih bilježnica za više razrede osnovne škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika.

Beta

Trenutak za pjesmu

Jolanka Tišler

Žena soza

Kiticom rozmaringa v roki
stoji žena nemo

Novo snove broji
Ne pitajte ženu soza
Za koga zvone zvona
Ne pitajte ženu soza
Na koga troši misli
Na obali sivoga morja

Serdahelski učenici u „Zečjoj školi”

U Serdahelu je 11. studenoga gostovalo pečuško Hrvatsko kazalište s lutkarskom kazališnom predstavom „Zečja škola”, u režiji Petra Šurlakovića. U domu kulture okupilo se mnoštvo djece iz dječjeg vrtića i osnovne škole, te su uživali u predstavi, u prekrasnim lutkama, pjesmicama.

Pravi je blagdan za seosku djecu kada gostuje kazalište u mjestu, naime u današnje vrijeme, zbog financijskih razloga, rijetko se može organizirati posjet kazalištu. Često nije lako ni za slična gostovanja skupiti materijalna sredstva iako je to vrlo mali iznos. Ovaj put su razne zajednice, školska ustanova, a i djeca dala svoj ulog da mogu pogledati prekrasnu predstavu s lutkama, koje žive slično njima. „Zečja škola” bliska je školskoj djeci upravo zato što govori o njihovom životu, o različitostima učenika, o igri, obitelji, opasnostima i o veselju u zajedništvu.

Lutkarsko kazalište na jednostavan način, preko lutaka tumači vrednote življenja, njegove teškoće, preko kojih dijete lakše razumije predstavu, stoga se i spomenuto kazalište odlučilo za takav žanr, kazao je Đula Beri, organizator turneje kazališta: – *Na lutkarsko smo kazalište mislili i zbog jezika. Djeca koja slabo ili vrlo malo govore hrvatski jezik mnogo lakše razumiju i možda zapamte pokoji hrvatsku riječ. Nije bilo lako glumcima naučiti upravljati lutkama, od šest glumaca samo dvoje imaju završenu struku lutkarstva. Trebalo je mjesec dana učestalih priprema, dnevno dva puta dok bi se to učvrstilo, dok bi svi osjećali da lutka smo mi sami i ono što bismo htjeli pokazati, glumačkim umijećem trebamo kroz lutku tumačiti. Mislim da se trud isplatio jer prilikom predstave djeca uživaju, sviđaju im se lijepe lutke, uživaju se u predstavu, viču, npr. upozoravaju da se zečiči paze lisca itd.* – kazao je g. Beri.

Nažalost, kako reče organizator, kazalište sve teže stiže u dalja naselja, do sada gostovanja su većinom financirala manjinske samouprave, ali su mnoge u vrlo lošem financijskom stanju, potpore uvijek kasne, natječajni se financiraju unazad i tako je vrlo teško planirati. Kazalište bi, zapravo, trebalo gostovati

mjesečno deset puta, ali to je neostvarivo, ne samo zbog poteškoća primanja u naselju nego i zbog toga što kazalište nema dovoljno profesionalnih glumaca. Kazalište još u studenome gostuje u Tuzli s istom predstavom, a u novoj godini od siječnja počinje s uvježbavanjem jedne nove komedije.

Beta

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoae, u organizaciji Kluba i Kulturne udruge Augusta Šenoae, 16. studenog otvorena je izložba fotografija Zvonimira Ištvana, člana Foto-kino kluba „Drava” iz Đurđevca. Izložbu je otvorila generalna konzulica Ljiljana Pancirov u društvu voditelja Kluba Miše Šarošca. Postav je dostupan javnosti svakog radnog dana od 12 do 17 sati, zaključno s 8. prosinca (foto: A. Kollár).

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

„Savez” bez saveza

(...)

Predsjedanje je preuzeo novi predsjednik, no Kongres je prekinut kada su Pešta i Bačka, nezadovoljne takvim izborom, odbile delegirati svoga člana u nadzorni odbor. Došlo je do natezanja, a na račun novoga predsjednika izrečeno je više zamjerki, ponajprije neispunjena očekivanja u prošlom predsjedničkom mandatu, nadalje upitna je i njegova kandidatura budući da nije bio pozvan kao delegat Kongresa, prigovaralo mu se tim više što je tijekom zasjedanja i sam upitao legitimnost delegata pa i samog Kongresa.

Budući da je djelovanje Saveza bez nadzornog odbora protuzakonito, uslijedio je pokušaj da se to riješi izmjenom Statuta, da se broj članova spomenutog tijela smanji na tri. Prijedlog je izglasan natpolovičnom većinom, ipak rješenje nije postignuto jer je više nego vjerojatno da je za izmjenu tako važnog dokumenta potrebna dvotrećinska većina. S druge strane Nadzorni odbor mora dobiti potvrdnu Kongresa što u ovom slučaju nije učinjeno. Dok se to pitanje ne riješi, djelovanje Saveza neće biti u skladu sa zakonom.

Na kraju, na pitanje Hrvatskog glasnika „Kako dalje?”, bivši je predsjednik Joso Ostrogonac svoju ulogu ocijenio dovršenom i otklonio svaku mogućnost da sazove novi kongres. Đuro Franković izrazio je mišljenje kako Savez može raditi normalno i sa tri člana Nadzornog odbora, naime preostala dva mogla bi se uključiti kasnije. Prema njemu nije potrebno ponovno zasjedanje. Međutim, protiv toga govori činjenica da navedeni odbor nije potvrđen od Kongresa.

S. B.

(Hrvatski glasnik, 1995/47)

Na putu uspostavljanja prijateljske suradnje

Osječani na Dolnjaku u Baji

Kao jedna od dviju gradskih ustanova u kojoj se odvija predmetna nastava hrvatskoga jezika, Općeprosvjetno središte i športska škola „Šugavica“ na bajsom Dolnjaku 7. listopada ugostila je nastavnički zbor Osnovne škole Franje Krežme iz Osijeka čiji je novi ravnatelj Mario Berečić, donedavni lektor hrvatskoga jezika na Visokoj školi Józsefa Eötvösa. Povod je bio zblizavanje dviju ustanova, te moguća prijateljska suradnja, a za goste iz Osijeka organiziran je posjet nastavi, upoznavanje i razgledavanje povijesnih i kulturnih znamenitosti grada Baje, nakon čega je druženje nastavljeno uza zajedničku večeru.

Kako nam ukratko reče ravnatelj škole János Erős, još početkom ljeta razgovarali su s Mariom Berečićem kako bi njihova ustanova mogla uspostaviti prijateljsku suradnju s jednom školom u Hrvatskoj, ali i da bi se ona mogla ostvariti sa školom koja je blizu granice kako udaljenost ne bi bila prepreka živjeloj suradnji. Pošto je donedavni lektor hrvatskoga jezika postao ravnateljem osječke škole, uspostavljene su prve veze s Osnovnom školom Franje Krežme. Tako su ugostili tridesetak članova nastavničkoga zbora kako bi se bolje upoznali, u nađi da bi se mogla uspostaviti i prijateljska suradnja dviju škola. Svako je prema svome zanimanju odnosno struci mogao posjetiti nastavu, a zatim je uslijedilo druženje i razgledavanje grada. Uz ravnatelja, goste su dočekale i nastavnice hrvatskoga jezika Marija Mandić Galić i Anica Prodan Hoffman, te učiteljica Zita Ostrogonac Kiš.

U dolnjačkoj osnovnoj školi još od 1976. godine postoji nastava njemačkog i hrvatskog jezika, koja je posljednjih godina u razvoju, posebno u nižim razredima gdje se hrvatski podučava u samostalnim skupinama.

„Hrvatski se podučava u obliku predmetne, narodnosne nastave, što znači da djeca tjedno četiri sata uče hrvatski jezik. Nažalost, u posljednje vrijeme podučavanje hrvatskoga jezika kod najmanjih počinje, zapravo, kao učenje stranog jezika jer obiteljsko zaleđe, osim nekih iznimaka, postoji samo na razini hrvatskoga podrijetla ili nekog vezivanja za kulturu i jezik, ali jezik se ne govori u obitelji. Unatoč tome, mislim da se djeca i roditelji koriste ponuđenim mogućnostima, i postižu lijepe uspjehe. Odnosno moram naglasiti da smo ove godine ne samo uspjeli pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika nego u sve tri skupine u prvom razredu imamo i hrvatsku skupinu. U prvom razredu čak 30 učenika izabralo je hrvatski jezik, a po skupini ih ima 8–10. Ako ostane ovako povoljna tendencija, onda ćemo biti vrlo sretni. Nastojat ćemo da na svakoj godini imamo samostalne hrvatske skupine” – reče nam ravnatelj osnovne škole na Dolnjaku.

„Naša je škola jedna od najvećih ustanova u gradu. Ovdje u središnjoj zgradi u Ulici Svetog Antuna i zgradi na trgu Crvenoga križa imamo ukupno 650 učenika. Nama pripada i škola u gradskoj četvrti Mali Čavolj, sa 125 učenika, pa čak šest vrtića s 450 djece. U ustanovi radi domalo 200 javnih djelatnika, a što se tiče područja našega djelovanja, možemo reći da pokrivamo pola grada. Osim nastave hrvatskoga jezika, u kojoj hrvatski

Nastavnički zbor osječke Osnovne škole Franje Krežme s domaćinima na bajsom Dolnjaku

pohađa 125 učenika, imamo i nastavu njemačkog kao narodnosnog jezika. Budući da je naša škola ujedno i športska škola, na svakome godištu imamo i jedan športski razred.”

Osnovnu školu Franje Krežme ukratko nam je predstavila Jasna Lederer, profesorica matematike, osim toga sindikalna čelnica u školi, koja nas je upoznala i s povodom njihova posjeta Baji.

„Dobili smo novog ravnatelja koji je radio u Mađarskoj. Kako on ima vrlo lijepa iskustva o Baji, onda je njegov prijedlog bio da pokušamo uspostaviti nekakav most prijateljstva između dvije škole. Osnovna škola Franje Krežme postoji preko četrdeset pet godina, i nalazi se u središtu grada. Mi smo razmjerno mala škola, škola s dva odjela, koja je građena kao vježbaonica uz Pedagoški fakultet. Imamo samo trideset i dva stalno zaposlena djelatnika, ali imamo i dragovoljce koji pomažu u nastavi. Škola njeguje strane jezike, dakle imamo kao redovite predmete njemački i engleski, ali i njegovanje mađarskog jezika, koji pohađa razmjerno dobar broj učenika. Naravno, sve ostale predmete koji su zastupljeni po nastavnome planu i programu, uz dodatnu nastavu matematike, kemije, napredni engleski. Škola ima i svoj časopis «Violina», a ime nosimo po osječkom violinistu Franji Krežmi.”

O tome pak što može biti glavna poveznica u budućoj suradnji, ravnatelj Općepro-

svjetnog središta na bajsom Dolnjaku János Erős ističe kako je siguran da jedni drugima mogu mnogo pomoći.

„Budući da osječka škola ima učenika koji uče mađarski jezik, vjerujem da im mi možemo uzvratiti pomoć koju očekujemo u nastavi hrvatskoga jezika.”

Jasna Lederer o budućoj suradnji uz ostalo nam reče:

„Mi smo ovim posjetom, zapravo, probili led, pri čemu smo oduševljeni, škola je vrlo lijepa i velika, dvostruko veća nego naša, jer mi imamo 317 učenika. Smatramo, što smo i vidjeli prisustvovanjem u nastavi, da uistinu imamo mnogo toga zajedničkoga, i svi bi u kolektivnu voljeli da se ovo, da tako kažem, naše prijateljstvo nastavi”, te je dodala kako sada slijedi uzvratni posjet.

Premda nismo sreli novog ravnatelja osječke škole Franje Krežme, donedavnog lektora hrvatskoga jezika u Baji, koji je morao obaviti poslove na bajsom Visokoj školi, pa se svojim domaćinima i nastavničkom zboru priključio poslije, naknadno smo ga upitali o suradnji.

„Razgovarali smo o budućoj suradnji i dogovorili novi posjet u veljači ili ožujku iduće godine. Naime mi imamo skupine koje uče mađarski jezik, a u Baji se predaje hrvatski jezik, tako da ćemo započeti suradnju” – zaključuje ravnatelj Berečić.

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Harkanja, i ove je godine, 4. studenoga, priredena tradicionalna Hrvatska večer. Program je započeo misom na hrvatskom jeziku u tamošnjoj rimokatoličkoj crkvi koju je služio Božo Ljubičić, župnik iz Veliškovaca, župe u Općini Belišće. On je već početkom godine služio misu na hrvatskom jeziku u harkanjskoj Rimokatoličkoj crkvi povodom blagdana Tri kralja, uz koncelebraciju mjesnoga župnika Ladislava Ronte. Tako je bilo i ovoga puta. Misu je pak pjevao Crkveni pjevački zbor Mir iz Belišća. Zatim se prešlo u dom kulture. Okupilo se mnoštvo ljudi. Goste, među njima gradonačelnike Orahovice i Belišća, predsjednika HDS-a Mišu Heppa, harkanjskoga gradonačelnika Sándora Imria, generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov i ostale uvažene osobe, pozdravila je Žuža Gregeš, predsjednica harkanjske Hrvatske samouprave. Nazočnima se obratio g. Sándor i gđa Ljiljana Pancirov. Kroz dvosatni bogati folklorni program vodila nas je Đurđa Geošić Radasnai. U folklornom programu su sudjelovali: zbor „Mir” iz Belišća; Ženski pjevački zbor „Korjeni” iz Martinaca; KUD „Marica” iz Salante; KUD „Ladislav

Harkanjska Hrvatska večer

Matušek” iz Kukinja i Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja. Nakon folklornog programa, sledila je zabava s Orkestrom „Podravka”.

Uz domaće izvođače koje dobro poznajemo, posebno je svojim nastupom oduševio Crkveni pjevački zbor Mir iz Belišća. Napomenimo kako je nedavno njegov ženski dio na 44. susretu hrvatskih pjevačkih zborova u Novigradu u Istri osvojio drugo mjesto i srebrnu plaketu.

To natjecanje organizira Hrvatski sabor kulture i na njemu svake godine sudjeluju najbolji zborovi iz cijele Hrvatske, a nagrađuju se samo prva tri zbora, koja ocjenjuje tročlano povjerenstvo, pohvalili su nam se Belišćani.

Druženje je nastavljeno do kasnih sati, a pjevanju i plesu pridružili su se i domaćini i gosti, na sveopće zadovoljstvo, te su dogovoreni novi sadržaji suradnje između Orahovice, Belišća i Harkanja.

Branka Pavić Blažetin

Jurišićeva krv – ljetošnje vino Kisega

Hrvatska brigada na ljetosnoj trgadbi

Štefanićevo vino – *Jurišićeva krv* – je dobilo titulu „Vino Kisega” na ljetosnjem natičanju vinogradarova kiseške okolice. Skupščina grada Kisega anonimno zibere svako ljeto uz žensku pratnju kiseških „Kraljic i prijateljic vina” najokusnije, najaromatičnije, najfinije vino ovoga područja.

Kornel Štefanić – ki je ujedno i peljač civilnoga udruženja za obrambu vina kiseških naselja – prvi put se je javio na ovo takmičenje vinogradarova. Kako je rekao: „*Blauburger smo zrejali u spremniku, a Plava frankovka i Merlot u drvenim lagvi su čekala na povoljnu zrelost.*

Tajna mišovina ovih črljenih sortova grozja daje temelj Cuvieea, ko smo imenovali po povijesnom licu Kisega, po Nikoli Jurišiću.”

Hrabrost, izdržljivost, vjernost i zažaranje se najde u hrvatskom heroju isto tako kako i u po njemu imenovanomu vinu. Pakiranje vina ujedno sadrži prošlost i sadašnjost. Etiketa s fotografijom Nikole Jurišića i s imenom vina otprmi nas u davna vremena. Na drugoj strani etikete kiseški pjesnik Ferenc Totharpad nas doprimi u sadašnjost s pjesničkim spominjanjem na našega velikana.

Obitelj Štefanić od 1994. ljeta se bavi vinogradarstvom. Na početku su djelali na dvi hektari, ča su do danas povećali na osam hektarova, a najampljeno imaju još pet hektarova vinograda. Sorte su im 90% plavo grozje (Zweigelt, Blauburger, Merlot, Pinot Noir, Plava frankovka...) a samo 10% bijelo grozje (Chardonnay).

Štefanićevo vinarnica u Kisegu u Rákóczievoj ulici čeka ljubitelje i obožavatelje vina i na kupicu Jurišićeve krvi. Čestitamo obitelji Štefanić za ov uspješ, čemu se raduju i kiseški Hrvati, ki redovito pomažu porodici u trgadbi grozja.

Marija Fülöp-Huljev

KERESTUR – Društvo za prosvjeđivanje i Osnovnoobrazovno središte za popularizaciju nogometa organiziraju niz nogometnih turnira u mjesnoj športskoj dvorani. Niz turnira počinje 3. prosinca organiziranjem Nogometnog kupa Sv. Nikole, zatim 17. prosinca Božićnim nogometnim turnirom, a nastavlja se i u novoj godini, 14. siječnja se priređuje Novogodišnji nogometni turnir, te 11. veljače Keresturski nogometni kup.

Susret tamburaša u Lukovišću

U organizaciji lukoviške Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Ružom Bunjevac, 12. studenog u mjesnom domu kulture održan je Susret tamburaša. Pozivu se odazvalo šest tamburaških sastava, no gosti iz Hrvatske, nažalost, nisu došli. Među uzvanicima su se našli i gospođa Lji-

ljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske, Jozo Solga, voditelj ureda HDS-a, predstavnici hrvatskih manjinskih samouprava susjednih sela, te, naravno, staro i mlado iz Lukovišća. Nakon pozdravnih riječi gđe Bunjevac na pozornici je otpočeo program koji su otvorili mjesni svirači, Orkestar Drava iz Lukovišća, s poznatim hrvatskim i mađarskim melodijama. Predstavio se i čika Pavo Gadani, duduša, majstor narodne umjetnosti, sa svojim učenicima, također poznatim

sviračem Andorom Véghom, s podravskim napjevima. S najviše članova u Lukovišće je stigao starinski sastav „Biseri Drave”, te njihove pjevačice sa starim pjesmama na trenutak su nas poveli u prošlost. Martinački Orkestar „Podravka” predstavio se s omiljenim hrvatskim i podravskim, a na kraju pečuški Orkestar Vizin s bačvanskim i baranjskim melodijama.

Naravno, večer ovdje nije završena, nego je nastavljena uz izvrsnu večeru, druženje, a malo zatim i uza zvuke tamburice mjesnih i pečuških svirača.

Vesna Velin

Fićehaska dječica proslavila berbu

Dječji vrtić u Fićehazu pohađa petnaestero djece i jedina je odgojno-obrazovna i narodnosna ustanova toga mjesta. Dvije odgojiteljice sa završenom hrvatskom visokom školom za odgojiteljice odgajaju djecu u mješovitoj skupini. Kako bi djeci približili hrvatski jezik, kulturu i tradicije, u vrtiću se organiziraju razni običaji, za te prigode uče hrvatske pjesmice, igrice i plesove. S takvom je namjerom priređena i berbena povorka u selu, no ove su godine samo djeca prolazila kroza selo konjskim zapregama te zastala na pojedinim mjestima prikazujući program za mještane.

Prošlo je već četiri godine otkako je zatvorena fićehaska osnovna škola. Tada je mjesna samouprava potpisala ugovor s keresturskom ustanovom kako bi fićehaska djeca pohađala hrvatsku ustanovu, no mnogi roditelji ipak su svoju djecu upisali u kanišku mađarsku školu. Nakon četiri godine možemo se radovati pozitivnoj tendenciji, i to zahvaljujući tome što se u dječjem vrtiću radi po narodnosnom programu i, kako reče voditeljica ustanove Erika Nemet, oni koji se oporastaju od vrtića gotovo svi upisuju se u kerestursku ustanovu. Ako ipak roditelji upisuju svoju djecu u Kanižu, to je zbog odista opravdanih obiteljskih razloga (npr. ne mogu riješiti pratnju djeteta u susjedno selo, jer oboje rade u gradu). Fićehaski dječji vrtić djeluje u sklopu Općeobrazovnog središta «Nikola Zrinski» u Keresturu. Zgrada je prije nekoliko godina obnovljena, osuvremenjena je građevna stolarija, izolacija, sanitarni čvorovi i grijanje, dani su uvjeti za predškolski odgoj. Dvije odgojiteljice skrbe o odgoju djece: Erika Nemet (voditeljica) i Edita Takač, odnosno dadilja Katica Söveges, a upravo je u tijeku primanje još jedne dadilje. Sastav miješane skupine: jedno dijete je početnik u vrtiću, šestoro imaju 4–5 godina, a osmero su predškolske dobi. Prema prognozama, broj djece u ustanovi i u sljedećim će godinama biti sličan.

Djeca u ustanovu stižu bez ikakvog znanja hrvatskoga jezika, od djece koja imaju

stariju sestru ili brata mogu se čuti neke hrvatske riječi. Iako su berbenu povorku promatrali mještani i s njima sam porazgovarala hrvatski (umirovljenici), nažalost, bake svojoj unučadi više ne uče lijepi kajkavski, a mama koja je došla pogledati svoje dijete također je sve razumjela što sam pitala, no odgovoriti na hrvatskom jeziku nije se usudila, ipak i ona smatra važnim da im djeca uče hrvatski.

Prilikom berbene povorke Gabor Medli iz Kerestura je vozio djecu konjskim zapregama kroz cijelo selo. Bio je to velik doživljaj za dječicu, jednako kao i igra „Berem, berem grožđe“, kušanje grožđa i kolačića što su ispekli roditelji.

Inače roditeljsko vijeće vrlo je djelatno, reče voditeljica vrtića, svake godine organiziraju bal pa iz utrška kupuju djeci igračke, ako treba oboje namještaj, ogradu, peku kolače. Voditeljica se također trudi da preko natječaja nabavi potporu za djelovanje, tako je uspješla kupiti i narodnu nošnju za djecu.

Beta

„Berem, berem grožđe”

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fićehaza

Jeste li znali...

Prvi (višegodišnji) hrvatski kalendar na bosanskoj cirilici izišao je 1611. g. – „Nauk krstjanski za narod slovinski”, bosanskog franjevca Matije Divkovića.

* * *

Uvođenjem astroloških podataka, a potom i uputa za svakodnevni život, o ratarstvu i zdravlju, kalendari, mjesečnici, svetodanici, svetorednici, danice i slična izdanja postaju sve mnoštvenija i prisutnija u kućama Hrvata. Bila je to zanimljiva kombinacija svetih poruka, praktičnih savjeta i vraćanja. U jednom od njih preporuča se ovakav lijek za oči: „Uffati xivu vranu, izvadijoj obedvi ocsi, na nixi na konac, obisi na vrat i nosi i takochess sacsuvati ocsi od svake bolesti.”

* * *

Najpoznatiji su kalendari čuvenog polihistora i književnika Pavla Rittera Vitezovića, koji počinje 1692. pod nazivom „Meszczecznik”, a 1697. izdaje prvi zidni kalendar.

SALANTA – Proslava Svetog Nikole bit će 6. prosinca, s počekom u 16 sati, u tamošnjem domu kulture.

PEČUH – U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže i ove godine uz blagdan Svetoga Nikole, 5. prosinca, u organizaciji Roditeljske zajednice škole, na čelu s predsjednicom Ester Jukić, priređuje se Božićni sajam. Ova priredba, koja se priređuje unatrag nekoliko godina, uživa veliku popularnost među djecom, roditeljima i djelatnicima škole. Istoga dana u školi je i svečanost u čast Svetoga Nikole.

POGAN – Na blagdan Svetog Nikole Mjesna samouprava Pogana priređuje program „I tebe čeka Nikola”, 6. prosinca, s početkom u 18 sati u školskom dvorištu za svu djecu u naselju mlađu od 12 godina. Kako saznajemo, ovih dana Samouprava upućuje poimence pismo zainteresiranoj dječici kako bi ih pozvala na ovu priredbu. Ako djeca žele obradovati Svetog Nikolu, odrasli im preporučuju da sa sobom na svečanost donesu jedan svoj crtež. Nakon što Sveti Nikola preda poklone iz velike vreće, djeca će moći uživati u glazbenoj predstavi dječjeg kazališta „Hangoló” koje će izvesti predstavu „Zima”.

Petroviska prošecija u čast grojza, vina i veseljakov

Naglo se je zahladilo, jadovno smo konstatali u Petrovom Selu 8. oktobra, u subotu uvečer na Čungam-balu, kojega su narikitali petroviski igrokazači, na čelu s redateljicom, peljačicom te grupe, a ujedno i predsjednicom Hrvatske manjinske samouprave u selu,

Anom Škrapić-Timar, ka je ove dane dost imala za bižati da sve štima, i sve se tako zgoda, kako mora, kako smo se na to jur u minuli ljeti naučili, a pak kako smo to pravoda i očekivali. Debelo smo se oblikli za nedilju otpodne. Od Kulturnoga doma u tri se je ganula prošecija u čast trgadbe, grojza, vina, a kasnije i žganoga. Sve grupe su na mjestu bile, jalno smo gledali petroviske eskimove, člame HKD-a Gradišće, ki su prilično pogodili, što valja nositi u ovom burnom vrimenu. Od kiseških Hrvatov importirana nošnja, ku su oni mogli nositi prilikom jubileja turske opsade (svakoga augustuša), sad su kotrigom mjesne kazališne grupe stajale. Negdo je šalno dodao da se je Jurišićev šereg zabludio u Petrovo Selo obraniti kisešku tvrđjavu. Na prikolicu Pušličan prase se je peklo, a petroviska viška je bila modernija od predakov, umjesto metle na motoru je letila simo-tamo. Starice su se s batikami grozile, potom skroz na putu kobacale, još i četarski kovači su skočili k nam ekstar malo pinez si zaslužiti. Fijacijevi i Veselovi patuljki su nukali takove fanske pogače da smo se morali i većputi vratiti njevomu traktoru. Suprot hladnoga

Iz Kisege importirani Jurišićev šereg s petroviskimi obrazi

Povorka je bila međunarodna

vjetra, štimung je bio vrhunski, zahvaljujući svim onim Petroviščanima, ki nas nisu ostavili smrzivati se i redom su nukali polag puta zakipljeno vino, žgano, likere, konjake, sendviče, pečenoga da smo se nek na cijelom putu šupali, pili i jačili. Zato smo imali i razloga, kad Furjanovim onda se je narodila nukica. Naime, bivši načelnik Mikloš Kohut toga otpodneva je dobio kći Antoniju, zato su „Jurišićevi“ tri put vikali „Vivat, vivat, vivat“ i digli u vis posudjene sablje. Morebit i teta Veronka Žimićeva nisu zato držali u ruki čislo kad su med veseljaki opazili kćere i nukice. Ognjogasci su na akciji prodavali u prošeciji rublje i cive ter različita orudalja za gašenje ali uprav za paradiranje. Obrnuo se je žitak za jedan dan, čuda ljudi je došlo i za to nikomur žao nije bilo. Floše s vinom, pivom, žganom sve smo ispraznili, još smo se trizno pominkali, pak ne tako kasno, još i domom zašli!

-Tiho-

Tancoši HKD-a Gradišće za pravu priliku su se oblikli

SANTOVO – U povodu Međunarodnog dana starijih osoba, koji se odlukom UN-a iz 1993. godine obilježava svake godine 1. listopada, Samouprava sela Santova 15. listopada prvi put prigodnim okupljanjem i programom pozdravila je osobe treće dobi. U

mjesnoj gostionici okupilo se domalo 200 osoba starijih od 65 godina, a program su prikazali učenici i tamburaši santovačke Hrvatske škole s prigodnim stihovima, pjesmama i plesovima. Njima se prigodnim riječima obratio i načelnik sela József Feigl, koji je uz ostalo naglasio kako su starije osobe, majke i očevi, bake i djedovi, koji su svojim zalaganjem za obitelj, ali i širu seosku zajednicu, zavrjedili više pažnje, ne samo jednom prigodom nego i drugim danima godine. Druženje je nastavljeno zajedničkim ručkom i glazbenom, plesnom zabavom, a uz dobro raspoloženje okupljenih, od kojih su mnogi izrazili zadovoljstvo ovakvom pažnjom seoske samouprave, odnosno načelnika, zastupnika samouprave i drugih mlađih suseljana koji su ovom prigodom dragovoljno pomagali u posluživanju.

Dvadeset godina od mature

Dana 14. listopada naraštaj maturanata pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže koji je maturirao 1991. g., sastao se u Hotelu Szent György, a nakon toga nastavio druženje u predvorju Hrvatske škole Miroslava Krleže, gdje se toga dana održavao Berbeni bal, a za glazbeni se ugodaj brinuo Orkestar Juice.

Pozivu na sastanak odazvalo se njih 15 te njihovi razrednici Stanko Lukač i Žuža Balatinac Katić.

Prvi red (slijeva): Željko Seremlei, Ljubica Ferkov, Vjekoslav Filaković, Andreja Fehervari, Andreja Janković, Zorica Ružin i Milan Marić; *drugi red:* Jozo Durić, Anita Kovačević, Tvrtko Vujić, Marta Sekereš, Andrija Kovač, Žuža Andrić, Kristina Petrinović i Željko Cita.

bpb

BUDIMPEŠTA – „Dva ansambla na jednoj pozornici“. Naslov je zajedničke večeri Hrvatskoga umjetničkog plesnog ansambla „Luč“ i srpskoga Narodnog plesnog ansambla „Taban“, koja se priređuje 26. studenoga u 19.30 u Budimskom Vigadóu (Budimpešta I, Corvin tér 8). U okvirima večeri plesači „Luči“ izvode umjetničke koreografije Antuna Kričkovića, zaslužnog i istaknutog umjetnika, nositelja Erkelove nagrade te odličja Europas – „Geme“, mediteranski plesovi, Carmina Burana, Parisova jabuka, Dodole te folklorni biser Bunjevački svatovac. Ulaznice po 1.500 Ft mogu se naručiti kod Marije Silčanov-Kričković na telefonskom broju 06 30 981 3996.

Druženje goričanskih i serdahelskih umirovljenika

Serdahelsko Društvo umirovljenika bilo je domaćinom Regionalnoga športskog susreta za umirovljenike na koji su stigli i prijatelji iz Goričana. Na športskom susretu, koji se već tradicionalno organizira, sudjelovalo je domalo osamdeset osoba starije dobi iz Sepetnika, Zalaszentbalazsa, Kaniže, Šormaša, Letinje, Serdahela i Goričana.

Spomenuto Društvo djeluje već šest godina pod vodstvom Rozalije Radi, okuplja pedesetak članova i tijekom godine ima bogat program: obilježavanja tradicionalnih običaja poput lekovnog četrtka, fašnika, postavljanja majpana, aktivni su sudionici festivala gibavnica. Pjevački zbor Društva često nastupa na raznim susretima zborova i gastronomskim festivalima. Serdahelski umirovljenici već više godina surađuju s goričanskim vršnjacima, pa se međusobno posjećuju na raznim priredbama.

Umirovljenici su se povezali i s drugim društvima iz raznih naselja, a dobre veze imaju i sa županijskom organizacijom za zaštitu interesa umirovljenika.

Cilj športskog susreta nije nadmetanje u raznim športskim granama, nego druženje, razgibanje i šala. Sudionici su se nadmetali u gađanju na nogometna vrata, na koš, u bacanju valjka i kuglanju. U veselom ozračju isprobavali su razne zadatke, razgovarali, te na kraju športskih igara prošetalih selom. Srdačno gostoprimstvo nije izostalo, članice serdahelskog društva pripremale su se s lepinjama, izvrsnim objedom, a nije manjkala ni zabavna glazba.

Andrija Detoni, umirovljenik iz Goričana, čest je gost u Serdahelu, naime osim druženja s osobama treće dobi član je i KUD-a Goričan, te je bio već i s ribičima, odnosno s nogometašima u Serdahelu. Voli se družiti sa Serdahelcima jer su gostoljubivi, društveni, a i razgovarati je lako jer govore gotovo posve istim kajkavskim. G. Detoni bi se rado vao ako bi granica između Mađarske i Hrvatske nestala jer bi dolaznje bilo jednostavnije.

Beta

U sklopu niza cjelodnevnih događanja za građanstvo, održanih 12. studenog u pečuškom Etnografskom muzeju, nastupila je i birjanska Hrvatska plesna skupina s plesovima i pjesmama šokačkih Hrvata

Međunarodno natjecanje u ribolovu grabežljivaca

Serdahelsko ribolovno društvo 23. listopada bilo je domaćinom međunarodnog natjecanja u ribolovu grabežljivaca „La Ban Dragon 2011” s namjerom popularizacije varaličarskog ribolova odnosno ribolova s geslom „ulovi i pusti”. Na natjecanje se odazvalo 55 natjecatelja iz Hrvatske, Slovenije, Austrije i Mađarske.

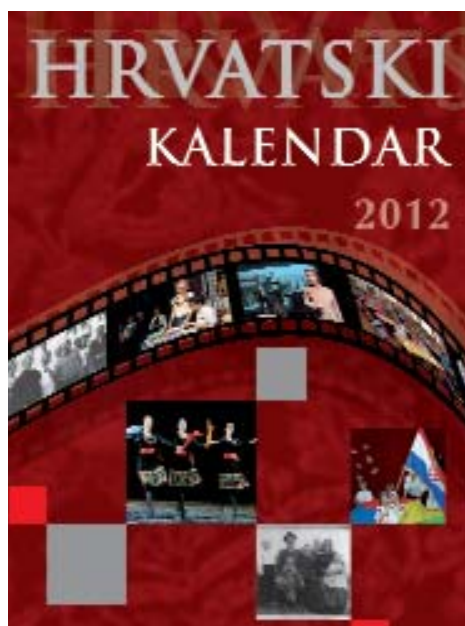
Fotografija s web-stranice La Ban Dragon – pobjednici i organizatori

Varaličarski ribolov među pomurskim ribičima nije uobičajen, naime u obližnje šljunčare većinom se poribljava šaran, no tijekom velikih vodostaja obližnje rijeke Mure u šljunčaru su prešle i grabežljive ribe pa se udomaćile u njoj. Serdahelsko društvo na čelu s predsjednikom Ladislavom Markanom već desetljećima dobro surađuje s međimurskim ribičima iz Kotoribe, Donje Dubrave, Svete Marije, Goričana i drugih mjesta. Preko zajedničkih natjecanja, susreta došlo je do sudjelovanja na spin-kupu u Svetoj Mariji, gdje su se serdahelski ribolovci upoznali s tom vrstom natjecanja. Preko tih susreta došlo je i do kontakata sa Sportskim ribolovnim klubom „La Ban Dragon” iz Peteranca, čiji su predstavnici nakon posjeta serdahelskoj šljunčari zamolili serdahelsko društvo da budu domaćini narečenoga kupa, naime Serdahelska šoderica s 22 hektara površine vrlo je pogodna za takvo natjecanje. Takva vrsta natjecanja ima i stroga pravila kojih se natjecatelji moraju držati. O tome je sve sudionike izvjestio Davor Lazar, športski ribič, predstavnik Kluba „La Ban”. Na spin-natjecanju moglo se loviti isključivo jednim štapom i jednom varalicom, štapom u dužini od 140 do 305 cm. Radi zaštite riba, bez određenih oprema nije se

moglo natjecati. Nakon ulova trebalo je zvati suca, koji je izmjerio ulovljenu ribu, i potom je riba vraćena u vodu. Pred natjecanje natjecatelji su izvukli brojeve i dobili kartice s oznakom mjesta. Natjecanja je počelo nakon signala i tada su ribiči morali 15 minuta loviti na svome mjestu, a zatim slobodno im je bilo kretati se po cijeloj šljunčari s uvjetom da ne ometaju drugog ribiča, odnosno da od jednog do drugog natjecatelja bude osam metara razmaka.

Uspješnost ulova nadzirali su suci, te upisali na karticu ulov prema duljini ribe. Svaki je centimetar značio jedan bod, a kod različitih vrsta ribe dobiveni su i dodatni bodovi. Najviše bodova (398) postigao je Saša Antolić iz Hrvatske, drugo mjesto je osvojio Dušan Žnidar iz Slovenije, s 390 bodova, a treće mjesto Petar Rožaš iz Mađarske, s 304 boda. Najveću ribu na natjecanju ulovio je Dubravko Rajković, štuku dugu 85 cm. Petnaest prvih ribiča dobilo je nagradu, što je sponzorirao Klub La Ban Dragon”. Organizatori i domaćini bili su vrlo zadovoljni mogućnostima vode, ulovom i organizacijom, pa se dogovorili da će i dogodine prirediti slično natjecanje.

Beta

Hrvatski kalendar 2012 u svaku hrvatsku kuću! Naručite što prije Hrvatski kalendar za 2012. godinu po cijeni od 750 forinti.

Adresa: 1065 Budapest, Nagymező utca 68.

Tel.: +36-1-269-2811;

e-mail: croatica@croatica.hu.

Zahvalnica

U čast Dana Hrvatov 2011. ljeta, u Sambotelu predstavljen je prekrasan kulturni program. Za dobrovoljno djelo i sudjelovanje u tom programu svim srdačno čestitam i željim daljnje uspjehe u svi predviđeni projekti i nastojanji.

Posebna hvala Štefanu Kolosaru, Sabini Balog i Djurdjici Balog, a takaj velika hvala svim kotrigom Hrvatskoga kulturnoga društva Veseli Gradišćanci u Undi, kot i svim onim, ki su nastupali, ali na bilo ki način pomagali u spomenutom programu.

„Koliko smo, to smo,
Nek mali roj i broj,
Hura, Hrvati smo,
Hura, k svojemu svoj!”

(Mate Meršić Miloradić)

Čaba Horvath
predsjednik Društva Gradišćanskih
Hrvatov u Ugarskoj

Zahvala

Uime Udruge Vizin iz Pečuha zahvaljujemo svima koji su nas potpomogli s 1%-om svoga poreza.

Članovi Udruge Vizin

DRŽAVNI DAN HRVATOV U GRADIŠĆU

„GIZDAV SAM DA SAM HRVAT“

Pod pokroviteljstvom Ive Josipovića, predsjednika Republike Hrvatske, i Pála Schmitta, predsjednika Republike Ugarske, ki ovput nisu mogli biti nazoči, ter u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, 19. novembra, u subotu, u jednom od centrov Gradišća, u Sambotelu, priredjen je po dvanaesti put tradicionalni Državni dan Hrvatov. U ovom zapadnom nujlju države su se okupili Hrvati iz svih regij Ugarske, štoveć došli su mnogi gosti i iz Austrije ter Hrvatske. Scenarij je bio isti kot i u prethodni ljeti, u 15 uri se je začela maša na hrvatskom jeziku u sambotelskoj crikvi Sv. Martina. Polag crikve u Spomen-centru Sv. Martina svi gosti su još mogli pogledati izložbu Milana Generalića, pod naslovom „Putevima Sv. Martina“. U 17 uri u Županijskom prosvjetnom i omladinskom centru je nastavljen državni svetak Hrvatov sa svečanimi govori, dodiljivanjem odlikovanj i bogatim kulturnim programom gradišćanskih jačkarov, tamburašev i tančošev.

Varaždinski biskup Josip Mrzljak sa židanskim farnikom Štefanom Dumovićem

dopeljale dvi jake stvari: zajedništvo u Crikvi i zajedništvo u hrvatskom narodu. Hrabrio je i nadalje sve nazočne Hrvate da čuvaju i nadalje, kako su to činili i naši praoci, bogatstvo duha, vjere i materinske riči. Svečani govorač je primjerom postavio Sv. Elizabetu Ugarsku, ka se slavi uprav ta dan, ter lik Sv. Martina ki je prez sumlje primio Božju rič ter je svojim žitkom peldu postavio človičanstvu. Pri kraju homilije pozvao je sve nazočne na daljnje merkanje i prikdavanje jake nacionalne svisti i još jače vjere. Crikveni obred je ovput s prekrasnimi gradišćanskimi jačkami nakinčio, jubilarni, toga dana odlikovani, ženski zbor Ljubičica, u pratnji tamburaškoga sastava Koprive iz Petrovoga Sela.

Maša u crikvi Sv. Martina

U rodnom gradu Sv. Martina i u crikvi ovoga sveca ter patrona grada Sambotela, je misno slavje na hrvatskom jeziku služio varaždinski biskup Josip Mrzljak, u pratnji brojnih dušobrižnikov iz naših gradišćanskih sel ter i iz svih krajev orsaga, kade nek živu Hrvati. Na početku maše je domaći farnik János Schermann sve goste i vjernike pozdravio, a varaždinskomu biskupu je uručio i prigodni dar. U prodiki je biskup Josip Mrzljak naglasio da su na ovu dotičnu mašu u crikvu Sv. Martina, vjernike iz raznih krajev Ugarske

Puna dvorana Županijskoga prosvjetnoga i omladinskoga centra

Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika

1-IV. Državni
Dan Hrvata, u organizaciji HDS-a
i SHM-a, održan je 19. studenoga
u Sambotelu

Svečani govori i odlikovanja Hrvatske državne samouprave ter Saveza Hrvata u Mađarskoj

U 17 uri, u nabitom punoj dvorani Županijskoga prosvjetnoga i omladinskoga centra, tamburaški glas undanskoga sastava Veseli Gradišćanci je pozvao najprije k pjevanju ugarske, zatim hrvatske himne. Na najveće veselje domaćinova, ovput je izvedena i himna Gradišćanskih Hrvatova. Publici se je najprije s hrvatskim pozdravom obratio s „Dobra večer, naši dragi Hrvati“ Tivadar Puskás, načelnik Sambotela, i naglasio je da nije samo trajna vridnost kultura, tradicija i jezik svih nacionalnih manjina, nego je to i kolorit i bogatstvo svake države. U Sambotelu 1977. ljeta je priredjen prvi Hrvatski bal, a za devedesetimi ljeti ubrzali su se događaji s osnivanjem Društva Gradišćanskih Hrvatova u Ugarskoj, a i utemeljenjem Saveza Hrvata u Mađarskoj, uprav u Sambotelu. „Velika nam je radost da danas ovde u Sambotelu svečuju Hrvati Ugarske, jer svi smo mi u narodu ovoga orsaga, za kojega svi skupa djelamo, živimo i borimo se. Željim vam da se dobro čutite danas kod nas, a i cijelo ljeto, ter i u budućnosti u ovoj našoj skupnoj državi! – je rekao još na kraju svojega govora sambotelski poglavar. Za Mišom Heppom, predsjednikom Hrvatske državne samouprave, je svoje pozdravne riči uputio nazočnim i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, ter smo zašli do najlipšega dijela programa toga dana, dodiljenju odlikovanj zaslužnim Hrvatima.

Dio odlikovanih Hrvatova

dokaz jedinstva Hrvata u Mađarskoj jer su svi izabrani zastupnici s državne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Znali smo i bili smo suglasni s time kako u životu nacionalnih manjina treba doći do promjena. Prva trauma nas je pogodila onda kada smo saznali kako zbog organiziranja manjinskih samouprava u pojedinim naseljima u kojima nema dotične manjine, centralna potpora će biti smanjena s 560 na 209 tisuća forinti. I onda smo još uvijek mislili kako ćemo taj gubitak s dobrim natječajima kod Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine nadoknaditi. Teško smo se prevarili. Zaklada je ukinuta, a fond je premješten u Temeljni koordinacijski fond Wekerle, a time je znatno otežano pribavljanje sredstava za narodnosne sadržaje. Budući da je uvedeno naknadno financiranje, a administracija je znatno otežana, upali smo u veoma tešku situaciju jer godinama popularni tradicionalni programi nisu se mogli zbog toga ostvariti.

Nova vlada stvara nove zakone i mijenja stare. Najvažniji je zakon Ustav, koji i nadalje utvrđuje da su narodne skupine ustavotvorni elementi, koju tvrdnju teško možemo komentirati, ali to da Ustav štiti samo mađarski jezik, a jezike narodnih skupina samo njeguje, to je već znakovito. Stari zakon o zaštiti prava nacionalnih i etničkih manjina zamijenjen je Zakonom o manjinama (narodnostima) u kojemu su mnoga, desetljećima stečena prava brisana, u kojemu više nije regulirano pravo zastupništva u najvišem zakonodavnom tijelu, parlamentu. Istina je da u zakonu o školstvu stoji da na želju osmero roditelja škola mora osigurati nastavu hrvatskog jezika, a tko to može financirati? Kada Zakon o samoupravama propisuje da osnovne škole mogu opstati samo u onim naseljima gdje je broj stanovnika iznad 2000. Ove je godine obavljen i redoviti popis pučanstva. Na tzv. senzitivna pitanja, kao što su materinski jezik, nacionalnost i vjerska opredijeljenost, nije bilo obavezno odgovoriti, ipak je neprijateljno u europskoj praksi. (...) Svi koji me poznajete znate da, ni kao vi, nikad se nisam plašio ni posla ni prepreka. Vitalnost jedne narodnosne skupine najviše pokazuje to koli-

ko se snalazi u teškim situacijama, kako može prebroditi teške situacije. Zato se mogu samo diviti svima vama kako ste mogli preživjeti ovu godinu i kako ste ipak mogli ostvariti vaše programe. Sve naše samouprave, škole, ustanove i civilne udruge dale su od sebe sve, jer su svjesni i imaju viziju budućnosti Hrvata u Mađarskoj.

(...) Kada govorimo o tome što nam se ne sviđa, onda trebamo pogledati i to da li smo i mi sve učinili da to bude bolje, i ne trebamo tražiti krivce samo u drugima. Pitajmo se da li smo sa svojom djecom doma govorili na hrvatskom jeziku, uputili ih u hrvatske škole, da li smo pretplatnici Hrvatskoga glasnika ili kalendara itd.

Naravno, imali smo i mnogo sunčanih dana u ovoj godini. Kako smo se radovali kada su se naša djeca vratila s Jadrana, gdje su u našem odmaralištu Zavičaju provela lijepe i korisne dane, kada su se vratila s Croatiade, gdje su osvojila nagrade i uspostavila prijateljstva s djecom koja su došla iz raznih krajeva Mađarske, kada su folklorišti upoznali svoje vršnjake prigodom organiziranih turneja po našim regijama. Bili smo veseli i bilo nam je drago kada smo saznali da je firma Zavičaj zaključila pozitivnu godinu, kada smo uzeli u ruke nova izdanja izdavačke kuće Croatica, kada je Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj izdao knjige naših autora, obilježio obljetnice i organizirao znanstvene skupove. Sakralna zbirka Hrvata u Mađarskoj zabilježila je porast posjetitelja, a Hrvatski klub Augusta Šenoae imao je niz svojih programa. Vrhunac pak je bio kada smo u Santovu uz potporu mađarske i hrvatske vlade otvorili novu zgradu učeničkog doma i stvorili našoj djeci mogućnost europskih okolnosti nudeći im put u naše gimnazije i spremu za budućnost.

Drago nam je što su i gradišćanski Hrvati počeli organizirati svoju srednju školu za koju smo dobili obećanje od župana Željezne županije koji je širokogrudno ponudio za tu svrhu zgradu u Kisegu. Sada na vama stoji hoćete li živjeti s tim mogućnostima. Za pruženu pomoć i s ovoga mjesta moramo zahvaliti i mađarskoj i hrvatskoj vladi, iako Hrvatska još nije ispunila prema nama sva svoja obećanja. Drago nam je da je naša matična domovina udovoljila svim uvjetima za pristupanje Europskoj Uniji, za što je mađarska vlada pružila veliku pomoć. Nadam se da ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju i mi Hrvati u Mađarskoj ćemo biti dio i korisnici svih prednosti što će ponuditi to članstvo.”

Iz svečanoga govora predsjednika SHM-a Jose Ostrogonca: „Najtoplije vas pozdravljam na državnom Danu Hrvata u Mađarskoj, ovoga puta u Sambotelu, gradu gdje smo prije dva desetljeća utemeljili našu prvu krovnu organizaciju Savez Hrvata u Mađarskoj. (...) Dopustite mi da na današnjem svečanom skupu kažem nekoliko riječi o najvažnijim pitanjima sadašnjice, koja je itekako važna za

Mišo Hepp

Iz svečanoga govora predsjednika Skupštine HDS-a Miše Heppa: „Na izmaku svake godine obično pokušavamo sumirati naš rad i donijeti neke zaključke. Na kraju prošle godine ne samo da smo sumirali jednu godinu već i četverogodišnji izborni period, te smo mogli govoriti o mnogim postignutim rezultatima, pa i neriješenima, odnosno brigama.

Poslije listopadskih izbora u 2010. godini, osnovano je 127 hrvatskih samouprava u Mađarskoj. Krenuli smo s novim planovima. U siječnju 2011. godine utemeljena je nova Skupština Hrvatske državne samouprave kao

Josko Ostrogonac

budućnost naših civilnih udruga. Mađarski je parlament baš ovih dana raspravljao o Zakonu o civilnim udrugama, a pred parlamentom je i Zakon o narodnostima. Ovi će zakoni utjecati i na gospodarenje civilnih udruga, ne govoreći o članstvu, o članarini, ili o odnosima središnjice i regija unutar Saveza Hrvata u Mađarskoj. Delegati izvanrednog kongresa održanog 2008. godine u Budimpešti, jednoglasno su izglasovali načine i mogućnosti učlanjenja i plaćanja članarine. Danas ne želim govoriti o tome zbog čega su nastala različita mišljenja i različita stajališta glede toga važnog pitanja, ali je neophodno da sa stručno i brižljivo pripremljenim, s novim odredbama suglasnim statutom, to veoma važno pitanje moramo razriješiti. Što nam je za to još potrebno? Kompromis, dobra volja, objektivno razmišljanje, briga za opstanak, razumijevanje i politička suglasnost. Da, politička suglasnost, jer iako smo civilna udruga, mislim da mi i sada obavljamo veoma važnu političku djelatnost. Zar nije politička djelatnost ono kada se spremamo na manjinske izbore, kada ulažemo velike napore da se u što više naših naselja osnuju manjinske samouprave? Kada sastavljamo županijske ili državnu biračku listu? Kada određujemo budući sastav skupštine Hrvatske državne samouprave? Kada zajednički istupamo, i u matici i u domovinskoj državi, na raznim forumima, sastancima ili preko medija za manjinska prava, za opstanak materinskog jezika i dobrobit naše zajednice? Kada u Bačkoj godinama vodimo tešku političku borbu zbog takozvanoga „bunjevačkog pitanja“, kojim je najveći cilj razbijanje hrvatske zajednice, i negiranje svega onoga što je hrvatsko, što se veže uz Hrvatsku?

Kada govorim o sadašnjici nevladinih udruga, treba da spomenem i problem oko financiranja, s kojima se suočavamo.

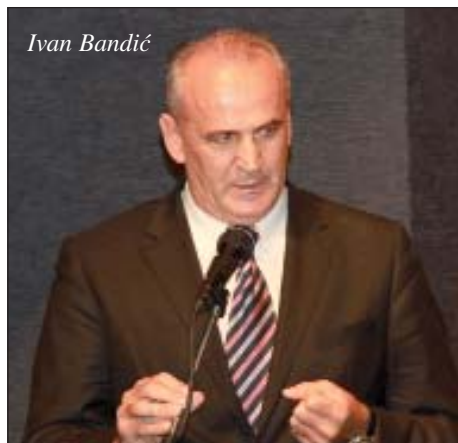
Zna se da nevladine udruge novac za gospodarenje i programe mogu dobiti samo preko natječaja. Ova je godina bila u tom smislu veoma kritična. Savez je to nekako preživio jer smo iz članarine podmirili neke troškove, ali znam da su mnoge naše udruge trebale odgoditi ili odustati od organiziranja priredaba ako nisu to uspjeli isplatiti iz svojeg džepa. Mislim da budućnost jedne civilne organizacije uveliko ovisi i o partnerskim

vezama i o suradnji. Savez ima svoje strateške partnere, ali taj krug se mora proširiti. I na ovome svečanom skupu želim zahvaliti svima onima koji su novčano, ali i moralno pomagali naš ovogodišnji rad. Želim zahvaliti Veleposlanstvu, kao i Generalnom konzulatu Republike Hrvatske, koji se veoma savjesno brinu o nama, dolaze nam na priredbe, prate naše djelovanje. Želim zahvaliti pojedincima, udrugama koji su s uplaćenom članarinom pomogli da ipak mnogo toga ostvarimo. Čestitam svim hrvatskim institucijama, KUD-ovima, pjevačkim zborovima, tamburaškim orkestrima, klubovima koji su ove godine slavili ili će još slaviti okrugle obljetnice.”

Dodjela odličja

Odličja su prikrali gori spomenuti predsjednici, Mišo Hepp i Josko Ostrogonac. Hrvatska državna samouprava dodilila je nagradu **Ani Šibalin Bajai** za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkoga života u Mađarskoj, **Mariji Kovačev Milanović** za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga odgoja i obrazovanja u Mađarskoj, **Orkestru Vizin** za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj, a **Beati Janković** je uručena nagrada za hrvatsku mladež u Mađarskoj.

Savez Hrvata u Mađarskoj je dodilio nagradu **Marku Dekiću**, **Kulturnomu društvu Vodenica** ter **Pjevačkomu zboru Ljubičica** za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture i folkloru u Mađarskoj.

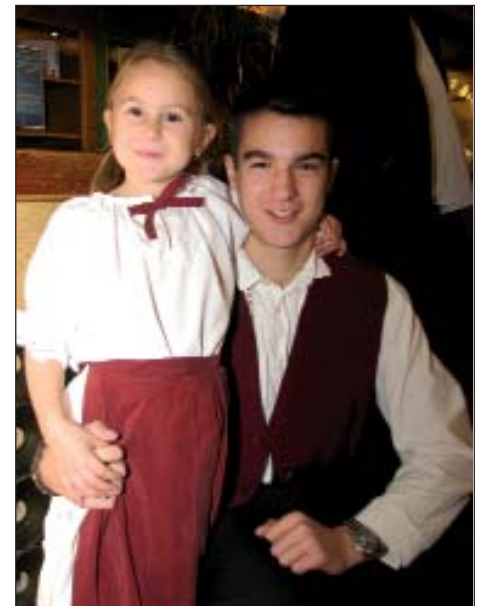
Ivan Bandić

Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj dodilili su skupnu nagradu **Ivanu Bandiću**, veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti na odlasku, za plemeniti rad i osobit doprinos napretku i ugledu Hrvata u Mađarskoj. Odlikovani diplomat se je obrnuo publici slijedećimi riječi: – *Nemojte mi zamjeriti, teško je naći riječi zahvalnosti. S vama sam devet godina. Devet godina kada sam prvi put došao u Pečuh, kao da je jučer bilo. Vi ste čuvali ovdje u Mađarskoj hrvatsku riječ, Hrvati su se borili da imaju pravo reći da su Hrvati, da su svoji na svome, svejedno otkuda bili, odavde od Gradišća, pa sve do Novog Zelanda. Vaša domovina Hrvatska neće vas nikad zaboraviti, vi ste u temelju*

hrvatskog ustava, znači, zauvijek povezani s hrvatskim bićem. Nemojmo se bojati izazova, nama nitko iz srca ne može iščupati ono što jesmo i želimo biti. Ako ćemo biti svoji i nositi ono što jesmo, nikakva zajednica nas neće nikakvom asimilacijom ni nikakvom integracijom. Mi ćemo biti kao riba u moru, drugačija od drugih, kao brod na moru koji će znati ploviti. Oprostite ako sam ovako sentimental jer duboke emocije nosim s vama, i kad odem, a uskoro ću otići odavde, uvijek ću ostati s vama, i bilo gdje budem, uvijek ćete mi nedostajati jer ja sam s vama učio i sazrijevao. Ovaj Dan Hrvata je doista prekrasan događaj, ali ja to doživljam svaki dan. Svaki dan kad čujem i kad se hrvatska riječ spomene, bez obzira koji dijalekat to bio, onda ja znam da je to dan Hrvata u Mađarskoj. Onda ja znam da Hrvati tu žive, tu jesu i da će oni tu biti zauvijek. Još jednom hvala vam od srca, Bog vas blagoslovio!

Srićan dobar večer uz gradišćanski folklor

Ženski jačkarni zbor Vesele Gradišćanke, u bogatoj kolekciji hrvatskih narodnih nošnjeva, pozdravio je sve nazočne s vijencem naših jačak, pod peljanjem Sabine Balog. Tancoši iz Hrvatskoga Židana, Kisega, Gornjega Četara, Petrovoga Sela i iz Unde su spleli bunjevačke, baranjske, medjimurske, podravske i gradišćanske tance u jednu cjelinu, pod pripremom undanskoga koreografa Štefana Kolosara. Tamburaše Veseli Gradišćanci i Dičaki iz trih sel za pratnju ovoga dijela je pripremila undanska tamburašica Viola Unger-Alasz. Potom je zaorila, srcu jako draga, pjesma *Selo u Gradišću jedno poznam ja*, iz guta jačkarov i jačkaric od Kemlje do Petrovoga Sela. Već od pedeset pjevačev je još izvelo jačke *Čuda j' rožic* i *Svitlo sunce visoko si*, pod dirigencijom Undanke Sabine Balog. Veliki tamburaški orkestar, u njem

Najmladji Gradišćanci na programu,
Lili i Ivan Völgyi iz Koljnofa

svirači od različite starosti, takaj od sjevera do juga Gradišća, dokazao je publiku da je tamburaška djelatnost morebit najjača i najkvalitetnija u ovoj regiji. Za ov dio je bila zadužena Djurdjica Balog, a neophodno je

sam Hrvat, imali smo priliku pogledati još koreografiju Doljnopuljansko kolo, od Jelke Perušić iz Austrije. Prilikom slavlja Dana Hrvatov, slično prethodnim ljetam, Hrvatski glasnik je i ovput objavio posebno izdanje o Gradišćanski Hrvati.

-Tiho-

spomenuti da za cijeli program su bili odgovorni Undanci, a vježbe su potekle tajedne dugo pred ovim velikim događajem. U zadnjem bloku kulturnoga programa, pod naslovom *Gizdav sam da*

